

**NASTAVNI PLAN I PROGRAM
SVEUČILIŠNOG STUDIJA
PRAVA OSIGURANJA – POSLIJEDIPLOMSKOG
SPECIJALISTIČKOG STUDIJA**

**PRAVNI
FAKULTET
SVEUČILIŠTE
U MOSTARU**

Mostar, travanj 2023.

Sadržaj

1. UVOD	2
2. OPĆE INFORMACIJE O STUDIJSKOM PROGRAMU	6
3. OSNOVNE KARAKTERISTIKE STUDIJSKOG PROGRAMA	9
4. NASTAVNI PLAN	18
5. NASTAVNI PROGRAMI (SILABUSI).....	19
PRILOG/APPENDIX	39
1. INTRODUCTION.....	40
2. GENERAL INFORMATION ABOUT THE STUDY PROGRAMME.....	44
3. BASIC CHARACTERISTICS OF THE STUDY PROGRAMME	48
4. STUDY PLAN	58

1. UVOD

Pravilnik o postupku donošenja novih i revizije postojećih studijskih programa (ur. br. 01-993-1/22) Sveučilišta u Mostaru predviđa da izradom novog nastavnog plana i programa koordinira Povjerenstvo, u kojem su zastupljeni i predstavnici studenata te vanjski predstavnici iz gospodarstva, a čiji prijedlog znanstveno-nastavno vijeće ustrojbene jedinice dostavlja Senatu Sveučilišta na usvajanje.

Svako suvremeno gospodarstvo zahtjeva specijalizaciju u određenom području. Završetkom prvog i drugog ciklusa pravnog i srodnih studija studenti stječu opća temeljna znanja struke. Poslodavci se susreću s problemima nedovoljno specijaliziranih kadrova za obavljanje određenih poslova i uspješan odgovor zahtjevima tržišta. Upravo zbog navedenog, smatra se nužnim pokrenuti i organizirati poslijediplomske specijalističke studije. Najbolji odgovor zahtjevima tržišta jeste edukacija budućih kadrova, ali i dodatna edukacija već zaposlenih kadrova. Ova edukacija podrazumijeva dodatno usavršavanje i stjecanje specijalističkih znanja u odabranoj djelatnosti odnosno struci. Upravo to jeste i osnovni cilj pokretanja poslijediplomskog specijalističkog studija Pravo osiguranja.

Pravo osiguranja je grana prava koja se neprestano razvija, a značajne promjene koje se događaju u posljednje vrijeme dodatno aktualiziraju djelatnost osiguranja Društva za osiguranje i korisnici usluga osiguranja nastoje uskladiti svoje zahtjeve kada dođe do nastupanja osiguranog slučaja i štete. Ponekad je vrlo teško doći do rješenja koje će zadovoljiti i osiguratelja i osiguranika, odnosno korisnika usluga osiguranja. Odštetno pravo u osiguranju predstavlja jedno od najosjetljivijih područja prava osiguranja. Uz sve navedeno, Bosna i Hercegovina je na putu pristupanja u članstvo Europske unije. To joj u obvezu stavlja usklađivanje s propisima Europske unije. Početkom primjene Smjernice Solvency II započela je ubrzana reforma regulatornog okvira djelatnosti osiguranja na području Europske unije. To podrazumijeva ogroman broj novih propisa i izmjena s kojima se teško nose i europski osiguratelji. Prilagodba i usklađivanje zahtjevni su i teški. Dinamiku navedenih promjena teško je pratiti, što dodatno otežava položaj poprilično neuređenog bosanskohercegovačkog tržišta osiguranja. S tim u vezi smatra se nužnim, zaposlenima u osiguranju kao i budućim zaposlenicima toga sektora omogućiti dodatno obrazovanje, usavršavanje i podršku u stjecanju specijaliziranih znanja i vještina. Osim navedenog, pojedine vrste osiguranja kao što je primjerice obvezno osiguranje u prometu zahtijevaju stalnu i kontinuiranu edukaciju, pa upravo specijalistički studij može biti dio takve kontinuirane edukacije. Globalne promjene u svijetu rezultiraju pojavom novih rizika i promjenama u zastupljenosti do sada poznatih rizika. Kao rezultat javljaju se nove vrste osiguranja, a sve to zahtjeva aktualizaciju dosadašnjeg poznavanja struke.

Iz naprijed iznesenog proizlazi kako je razlog pokretanja i cilj predloženog poslijediplomskog specijalističkog studija obrazovanje postojećih i budućih kadrova za stjecanje specijalističkih

znanja i osposobljavanje za obavljanje poslova osiguranja, posebice onih koji se odnose na uspješno i solventno poslovanje društava za osiguranje, prikladno organiziran sustav upravljanja rizikom, brzo i korektno rješavanje odštetnih zahtjeva, te zaštitu korisnika usluga osiguranja. Sadržaj je usmjeren na stjecanje specijalističkih znanja u oblasti osiguranja koja omogućuju obavljanje konkretnih poslova u društvima za osiguranje s ciljem održavanja potrebne margine solventnosti društava za osiguranje kako bi u svakom trenutku bila u mogućnosti odgovoriti odštetnim zahtjevima svojih korisnika.

Svrha pokretanja poslijediplomskog specijalističkog studija Pravo osiguranja odnosi se na:

- uvođenje studija s jasno definiranim ishodima učenja u vezi s potrebama tržišta rada, a u skladu s Europskim kvalifikacijskim okvirom (EQF);
- razvijanje široke mreže nastavnih baza, odnosno organizacija s različitih područja djelatnosti te uspostavljanje suradnje koja će omogućiti povezivanje prakse, znanosti te visokog obrazovanja;
- organiziranje tržišno orijentiranog studija, prilagođenog potrebama i zahtjevima gospodarstva i prakse te uključivanje gospodarstvenika (stručnjake iz prakse) u nastavni proces;
- stjecanje i dodatno usavršavanje specijalističkih znanja u području prava osiguranja;

Radi uključivanja svih zainteresiranih strana u proces donošenja studijskog programa provedena je javna rasprava, koja se održala 5. travnja 2023. u dvorani II. Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru s početkom u 13 sati.

Poziv na javnu raspravu bio je oglašen na web stranici Pravnog fakulteta te je na javnoj raspravi sudjelovalo ukupno 46 osoba.

Prije javne rasprave dana 20. ožujka 2023. održan je radni sastanak nastavnog osoblja Pravnog fakulteta te je Povjerenstvo za izradu novog nastavnog plana i programa Poslijediplomskog specijalističkog studija Pravo osiguranja razmotrilo prijedloge i sugestije iznesene na sastanku i temeljem njih izradilo prijedlog plana studija o kojemu se raspravljalo na javnoj raspravi.

Komentari i sugestije izneseni na javnoj raspravi uzeti su u obzir prilikom izrade konačnog nastavnog plana i programa. U okviru javne rasprave postavilo se pitanje zakonske osnove i svrhe uvođenja poslijediplomskog specijalističkog studija. Normativna osnova za pokretanje sveučilišnog poslijediplomskog specijalističkog studija Pravo osiguranja jeste članak 57. Zakona o visokom obrazovanju HNŽ, članak 167. st. 3. Statuta Sveučilišta u Mostaru, članak 3. u vezi s člankom 2. *Pravilnika o poslijediplomskim specijalističkim studijima Sveučilišta u Mostaru* te članak 3. stavak 1. *Pravilnika o studiranju Sveučilišta u Mostaru*. Svrha uvođenja poslijediplomskog specijalističkog studija Pravo osiguranja prvenstveno je odgovor zahtjevima tržišta osiguranja te će tržište osiguranja, koje je akademskoj zajednici iskazalo potrebu organizacije specijalističkog studija, kao nositelj navedene inicijative znati i prepoznati stečene kompetencije ovoga studija.

Jedna od iznesenih sugestija na javnoj raspravi bila je i mogućnost uvođenja većeg broja izbornih predmeta s obzirom na predviđeni broj ECTS bodova po semestrima, ali je Povjerenstvo smatralo kako studente ne bi trebali opteretiti dodatnim brojem predmeta, a da će se ova sugestija uzeti u obzir prilikom prve revizije studijskog programa kada se budu mogla uzeti u obzir i iskustva temeljem izvedbe studija.

Osim ishoda javne rasprave uzete su u obzir i preporuke povjerenstva stručnjaka iz posljednje institucionalne akreditacije iz 2020. godine koje se odnose na uključivanje praktičnog rada izvan Sveučilišta (gdje je primjenjivo), primjenu odredbi zakonskih i internih akata o minimalnom udjelu predispitnih obveza u konačnoj ocjeni na svim predmetima te primjenu suvremenih nastavnih metoda sa studentom u središtu nastavnog procesa.

Također, pri izradi nastavnog plana i programa provedeni su svi strateški zadatci iz strateškog područja obrazovanja iz Strategije razvoja Sveučilišta 2018 – 2023 koji se odnose na nastavni plan i program te nastavni proces.

Program poslijediplomskog specijalističkog studija *Pravo osiguranja* osmišljen je tako da se studentima omogući stjecanje uže specijaliziranih teorijskih i praktičnih znanja i vještina kojima se osposobljavaju i/ili dodatno usavršavaju za samostalno obavljanje specijaliziranih poslova u društvima za osiguranje, nadzornim agencijama, pravosuđu i drugim pravnim osobama kojima je osnovna djelatnost vezana uz djelatnost osiguranja.

Obrazovanje u oblasti prava osiguranja nije dovoljno zastupljeno na preddiplomskom i diplomskom studiju prava. Na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Mostaru izvodi se nastava iz predmeta Pravo osiguranja samo u jednom semestru preddiplomskog studija, a neki Pravni fakulteti na javnim sveučilištima u BiH uopće nemaju uvršten predmet Pravo osiguranja u nastavni plan i program. Pravo osiguranja izučava se i na poslijediplomskom doktorskom studiju Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, ali predmetni silabus ne podrazumijeva specijaliziranu praktičnu analizu materije. Potrebe tržišta za specijaliziranim stručnjacima iz prava osiguranja sve su veće. Za pravnika zaposlenog u sektoru osiguranja potrebna su specijalizirana znanja iz prava osiguranja, kako statusnog tako i ugovornog, kao i specijalizirana znanja odštetnog prava u osiguranju. Osim navedenog, potreba specijalizacije odnosi se i na zaposlenike sektora osiguranja ostalih struka. Zbog toga je Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru prepoznao potrebe tržišta za organizacijom studija koji će omogućiti polaznicima stjecanje specijaliziranih znanja u navedenim oblastima. Kadrovi koji se namjeravaju dodatno obrazovati ovim studijem steći će potrebna specijalistička znanja za razumijevanje prava osiguranja, kao i potrebne vještine za primjenu apstraktne norme na konkretan slučaj u praksi. Ovim studijem dodatno bi se povezalno gospodarstvo s Pravnim fakultetom i odgovorilo bi se potrebama i zahtjevima tržišta osiguranja, kao i sveukupnog finansijskog tržišta.

Prema dostupnim statističkim podacima nadležnih entitetskih nadzornih agencija tržišta osiguranja, u sektoru osiguranja zaposleno je oko 1.500 osoba koje imaju završenu visoku stručnu spremu i kao takvi su potencijalni polaznici ovakvog studijskog programa. Predstavnici subjekata na tržištu osiguranja iskazali su nužnu potrebu organizacije specijalističkog obrazovanja zaposlenih osoba u osiguranju i to u vidu stjecanja specijaliziranih znanja za potrebe obavljanja poslova svoje struke i svoga radnog mjesta. U skladu s iskazanom

potrebom i ciljem dodatnog razvoja i širenja „kulture“ osiguranja te promocije financijske pismenosti, Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru osmislio je program poslijediplomskog specijalističkog studija Pravo osiguranja. Ovaj program nije namijenjen samo već zaposlenim osobama u djelatnosti osiguranja nego i studentima koji tek završavaju svoje diplomske studije i žele temeljem stečenog generičkog obrazovanja nastaviti specijalizirano obrazovanje u oblasti prava osiguranja.

Uvjeti za izvođenje studijskog programa osigurani su na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Mostaru. Budući će se nastava u pravilu izvoditi u popodnevним satima na raspolaganju je dovoljan broj učionica i opreme, a u slučaju potrebe u nastavi će se koristiti prostorni kapaciteti i oprema Sveučilišta u Mostaru.

Sve učionice za održavanje nastave na Pravnom fakultetu opremljene su projektorom i računalom te bežičnim internetom. Organizacija nastave na ovome studiju neće ometati organizaciju nastave na ostalim studijskim programima koji se izvode na Pravnom fakultetu, jer će se većinom izvoditi u popodnevним satima. Za konzultativni i mentorski dio nastave na raspolaganju su kabineti nastavnika. Za potrebe korištenja e-učenja dostupan je sveučilišni sustav Sumarum. Za administrativne poslove i poslove studentske službe koristit će se prostor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru.

U prizemlju zgrade Pravnog fakulteta nalazi se knjižnica s čitaonicom opremljenom računalima. Knjižnica Pravnog fakulteta umrežena je u kooperativni online bibliografski sustav i servis (COBISS.Net). Polaznicima na raspolaganju stoji i knjižnični fond Sveučilišne knjižnice.

**PRAVNI
FAKULTET
SVEUČILIŠTE
U MOSTARU**

2. OPĆE INFORMACIJE O STUDIJSKOM PROGRAMU

Naziv studijskog programa:	Pravo osiguranja – poslijediplomski specijalistički studij
Ciklus:	2.
Vrsta:	Sveučilišni poslijediplomski specijalistički studij
Znanstveno područje:	Društvene znanosti
Znanstveno polje:	Pravo
Akademski naziv:	sveučilišni specijalist magistar / sveučilišna specijalistica magistra prava osiguranja
Razina kvalifikacije po EQF:	7
Trajanje studijskog programa:	1 godina, 2 semestra
ECTS:	60
Jezik:	Hrvatski
Način studiranja:	Redovito i izvanredno
Nositelj studijskog programa:	Sveučilište u Mostaru
Izvođač studijskog programa:	Sveučilište u Mostaru, Pravni fakultet
Ciljevi studijskog programa:	<ul style="list-style-type: none"> - osposobiti ili dodatno usavršiti studenta za obavljanje poslova osiguranja; - postići kod studenta razumijevanje domaćeg i europskog regulatornog okvira djelatnosti osiguranja; - osposobiti studenta za primjenu i tumačenje pravnih propisa koji uređuju djelatnost osiguranja; - osposobiti studenta za rješavanje praktičnih slučajeva uz primjenu odgovarajućeg normativnog okvira.
Kompetencije studijskog programa:	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznavanje i razumijevanje normativnog okvira koji uređuje djelatnost osiguranja; - procjenjivanje prikladnosti normativnih rješenja u području djelatnosti osiguranja s obzirom na teorijske spoznaje i probleme u praksi; - definiranje i poznavanje karakteristika osnovnih subjekata tržišta osiguranja; - sposobnost objašnjavanja organizacije i strukture poslovanja društava za osiguranje; - sposobnost definiranja i razumijevanja regulatornog okvira djelatnosti osiguranja; - primjenjivanje novih vještina pregovaranja u distribuciji usluga osiguranja; - razumijevanje postupka ugovaranja usluga osiguranja; - tumačenje i analiza te sastavljanje odredbi ugovora o osiguranju i uvjeta osiguranja; - sposobnost zastupanja i posredovanja u osiguranju; - prepoznavanje suvremenih trendova i novih kanala distribucije usluga osiguranja;

	<ul style="list-style-type: none"> - primjenjivanje osnovnih pravila odštetnog prava i prava osiguranja u rješavanju praktičnih problema i neujednačenosti sudske prakse; - sposobnost stručnog sudjelovanja u obradi odštetnih zahtjeva u osiguranju; - sposobnost predviđanja uspješnosti u rješavanju i likvidaciji šteta primjenom odgovarajućih normi odštetnog prava u osiguranju; - rješavanje kompleksnijih problema primjenom odgovarajućih propisa i normi prava osiguranja i odštetnog prava; - oblikovanje i predlaganje novih normativnih rješenja u području djelatnosti osiguranja; - klasificiranje i analiziranje načina i stupnja implementacije pravne stečevine EU u području prava osiguranja; - primjenjivanje novih specijalističkih znanja i spoznaja u radu na stručnim i znanstvenim projektima.
<p>Ishodi učenja studijskog programa:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - definirati normativni okvir koji uređuje djelatnost osiguranja (IU-PFPOM-1) - procijeniti kvalitetu i prikladnost normativnih rješenja u području djelatnosti osiguranja s obzirom na teorijske spoznaje i probleme u praksi (IU-PFPOM-2) - definirati temeljne pojmove, institute, načela, pravne standarde i doktrine (IU-PFPOM-3) - identificirati, tumačiti i klasificirati relevantne pravne izvore (IU-PFPOM-4) - objasniti organizaciju i strukturu poslovanja društava za osiguranje te nadzora djelatnosti osiguranja (IU-PFPOM-5) - primijeniti nove vještine pregovaranja i zaključenja ugovora o osiguranju (IU- PFPOM -6) - opisati kanale i suvremene trendove distribucije usluga osiguranja (IU-PFPOM-7) - primijeniti osnovna pravila odštetnog prava i prava osiguranja u rješavanju praktičnih problema i neujednačenosti sudske prakse (IU-PFPOM-8) - procijeniti uspješnost u rješavanju odštetnih zahtjeva i likvidaciji šteta primjenom odgovarajućih normi odštetnog prava u osiguranju (IU-PFPOM-9) - rješavati kompleksnije probleme primjenom odgovarajućih propisa i normi prava osiguranja i odštetnog prava (IU-PFPOM-10) - oblikovati nova normativna rješenja u području djelatnosti osiguranja (IU-PFPOM-11)

	<ul style="list-style-type: none"> - klasificirati način implementacije pravne stečevine EU u području prava osiguranja (IU-PFPOM-12) - upotrijebiti nova specijalistička znanja i spoznaje u radu na stručnim i znanstvenim projektima (IU-PFPOM-13)
<p>Mogućnosti nakon završetka studija:</p>	<p>Poslijediplomski specijalistički studij Pravo osiguranja organiziran je kako bi po njegovom završetku sveučilišni magistri specijalisti prava osiguranja mogli koristiti opće kompetencije koje podrazumijeva visokoškolska razina obrazovanja, kao i posebne kompetencije vlastite struke. Pomoću stečenih kompetencija specijalisti prava osiguranja moći će se uključiti na tržište rada kroz širok spektar poslova koji zahtijevaju predviđene kompetencije ovog studijskog programa. Također, stečene kompetencije će im omogućiti nastavak obrazovanja na istim ili sličnim studijskim programima s vrlo kvalitetnom bazom stečenih znanja i kompetencija.</p> <p>Završetkom Poslijediplomskog specijalističkog studija Pravo osiguranja student ima sljedeće mogućnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koristiti opće kompetencije koje podrazumijeva visokoškolska razina obrazovanja; - koristiti specifične kompetencije vlastite struke (pravo osiguranja); - uključiti se na tržište rada kroz širok spektar poslova djelatnosti osiguranje; - napredovati u struci temeljem stečenih specijalističkih kompetencija; - afirmirati se na tržištu kao prepoznatljiv specijalist struke; - konzultirati struku temeljem stečenih kompetencija; - nastaviti obrazovanje na istim ili sličnim studijskim programima višeg ciklusa obrazovanja s vrlo kvalitetnom bazom stečenih znanja i kompetencija; - sudjelovati u stručnim i znanstveno-istraživačkim istraživanjima i analizama u području prava osiguranja i odštetnog prava
<p>Akreditacija:</p>	<p>Sveučilište u Mostaru rješenje o institucionalnoj reakreditaciji dobilo je 14. siječnja 2020. godine od nadležnog Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i športa HNŽ-a prema preporuci Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete BiH, nakon čega je Sveučilište upisano u Državni registar akreditiranih visokoškolskih ustanova.</p>

3. OSNOVNE KARAKTERISTIKE STUDIJSKOG PROGRAMA

3.1. Povezanost sa Strategijom razvoja Sveučilišta

U *Strategiji razvoja Sveučilišta u Mostaru 2018. – 2023.* u strateškom području obrazovanja više strateških ciljeva odnosi se na nastavni plan i program te njegove elemente.

Ciljem 1. definirano je da će Sveučilište u suradnji s dionicima izraditi, odobriti, izvoditi i kontinuirano pratiti te poboljšavati studijske programe na svim razinama, s jasno definiranim ishodima učenja u vezi s potrebama tržišta rada, a u skladu s Europskim kvalifikacijskim okvirom (EQF), iz kojeg proizlaze sljedeći zadatci:

- zadatak 1: jasno definirati ciljeve i predviđene ishode učenja svakog studijskog programa i s njima ujednačiti sadržaj studijskog programa, u skladu s odgovarajućom razinom Europskog kvalifikacijskog okvira i standardom kvalifikacije
- zadatak 2: uvesti transparentan i dosljedan postupak revizije i unapređenja studijskih programa uz sudjelovanje studenata i drugih dionika
- zadatak 5: osigurati realno alociranje ECTS bodova, preko definiranog sustava ECTS koordinacije na svim razinama studija
- zadatak 6: unaprijediti interdisciplinarnost svih studijskih programa omogućavajući izbornost kolegija na razini Sveučilišta.

Cilj 3. odnosi se na razvijanje široke mreže nastavnih baza, odnosno organizacija s različitim područja djelatnosti te na uspostavljanje suradnje koja će omogućiti povezivanje prakse, znanosti i umjetnosti te visokog obrazovanja, iz kojeg proizlaze sljedeći zadatci:

- zadatak 2: povećati broj sati i udjela nastavne prakse na studijskim programima i njome stečeni udio ECTS bodova
- zadatak 3: povećati broj završnih/diplomskih radova koji su temom i sadržajem u vezi s praksom.

Pokretanje poslijediplomskog specijalističkog studija *Pravo osiguranja* zasigurno je usuglašeno sa strategijom razvoja Sveučilišta, posebice s nastojanjima Sveučilišta za povezivanjem s gospodarstvom. Pokretanjem ovoga studija Pravni fakultet namjerava organizirati tržišno orijentiran studij, prilagođen potrebama i zahtjevima gospodarstva i prakse te uključiti gospodarstvenike (stručnjake iz prakse) u nastavni proces, što je među temeljnim ciljevima daljnjeg razvoja Sveučilišta.

3.2. Usklađenost s dostignućima određenog znanstvenog područja i tržišta rada te povezanost sa standardima zanimanja/kvalifikacija

Ciljevi, kompetencije i ishodi učenja na razini studijskog programa definirani su na način da budu usklađeni s dostignućima određenog znanstvenog područja i tržišta rada te povezani sa standardima zanimanja/kvalifikacija.

U svrhu usklađenosti s dostignućima znanstvenog područja nastavnici u Povjerenstvu za izradu novog nastavnog plana i programa uzeli su u obzir suvremena dostignuća i trendove u znanstvenom području društvene znanosti, polju pravo.

Radi usklađenosti s tržištem rada u Povjerenstvo za izradu novog nastavnog plana i programa imenovani su i predstavnici studenata te vanjskih korisnika te se organizirala javna rasprava na kojoj su sudjelovali stručnjaci iz prakse i gospodarstva (Odvjetnički uredi (odvjetnici, stručni suradnici, odvjetnički vježbenici), Croatia osiguranje, MUP, SIPA, Ured za osiguranje kvalitete SUM), a čije su sugestije uzete u obzir pri izradi nastavnog plana i programa.

Budući da u BiH ni na jednoj razini nisu definirani standard zanimanja ni standard kvalifikacije, uzeta je u obzir *Odluka o standardnoj klasifikaciji zanimanja u FBiH (Službene novine FBiH, god. XI, br. 40, br. 8, 2004)*, u kojoj se pod kategorijom *Rod 2. Stručnjaci i znanstvenici* pod vrstom *24. Drugi stručnjaci i znanstvenici u poslovnim, društveno-humanističkim i srodnim djelatnostima*, pod skupinom *242. Pravni stručnjaci*, pod podvrstom *2429.* navode *Pravni stručnjaci drugdje nerazvrstani* čiji poslovi uključuju zanimanja osoba koje obavljaju pravne poslove ili vrše pravničke dužnosti, osim zastupanja ili obrane na sudu, vođenja sudskih postupaka i predsjedanja sudskim vijećem ili sudom. Ti poslovi uključuju:

- a) upravljanje općim poslovima poduzeća, ustanove ili druge institucije i savjetovanje o njima;
- b) stručnu obradu općih akata i poslovnih odluka;
- c) organiziranje i provođenje protokola u tijelima državne uprave, poduzećima, ustanovama i ostalim institucijama;
- d) vođenje administrativno-pravnih i organizacijskih poslova kabineta dužnosnika;
- e) sastavljanje različitih pravnih spisa, ovjera potpisa i čuvanje dokumenata;
- f) znanstvenu djelatnost u području pravnih znanosti, osim izvođenja nastave;
- g) srodne poslove;
- h) nadzor ostalih suradnika.

Pod rodom *3. Tehničari I druga stručna zanimanja* predmetne Odluke, pod zanimanjem *34. Komercijalni poslovnopupravni, javnoupjavni stručni suradnici*, pod podvrstom *341. Financijski I prodajni stručni suradnici*, pod zanimanjem *3412.* navedeni su *Zastupnici u osiguranju*. Pod poslovima Zastupnika u osiguranju propisano je kako oni savjetuju i prodaju novim ili stalnim klijentima životno osiguranje, osiguranje u slučaju nesreće, automobilsko, novčano, pomorsko

i osiguranje protiv požara, životno osiguranje gdje se čitava uplata može vratiti uplatitelju pod ugovorenim uvjetima, ostale tipove osiguranja. Ti poslovi uključuju:

- a) pribavljanje obavještenja o stanju kupaca koja su nužna za određivanje tipa osiguranja i uvjeta;
- b) pregovore sa klijentima kako bi se odredila vrsta i stupanj rizika za koje se osiguranje daje, opseg osiguranja i uvjete plaćanja;
- c) pregovore i zaključivanje ugovora reosiguranja;
- d) savjetovanje i pregovore o rokovima te zaključivanje ugovora osiguranja za velike ili specijalne projekte, uređaje i rizike;
- e) srodne poslove;
- f) nadzor ostalih suradnika.

Također pod rodom 3. *Tehničari I druga stručna zanimanja* predmetne Odluke, pod zanimanjem 34. *Komercijalni poslovnopupravni, javnoupjavni stručni suradnici*, pod podvrstom 343. *Administrativnopolovni suradnici*, pod zanimanjem 3432. navedeni su *Pravni I srodni poslovni asistenti*. Pravni i srodni poslovni asistenti pomažu direktorima i pravnim stručnjacima te ostalim stručnjacima u vezi pravnih pitanja, uključujući i ona koja se odnose na osiguranja, odobravanje zajmova i ostalih finansijskih transakcija.

Ti poslovi, između ostalog, uključuju:

- a) proučavanje ili dogovor za proučavanje zakona, propisa, pravnih spisa i relevantnih dokumenata;
- b) pripremu dokumenata koji sažimaju pravna stanovišta ili određivanje uvjeta pod kojima se daju zajmovi ili ugovaraju osiguranja;
- (...)
- f) obavljanje srodnih poslova;
- g) nadzor ostalih suradnika.

Poslovi/kompetencije iz navedenog dokumenata implementirani su u kompetencije i ishode učenja na razini studijskog programa navedeni u poglavlju 2. Opće informacije o studijskom programu te se realiziraju na obveznim predmetima, kako bi se osiguralo da ih sa stečenom kvalifikacijom ostvare svi studenti. Pokrivenost tih ishoda učenja na razini studijskog programa ishodom učenja na razini obveznih predmeta prikazana je u poglavlju 3.12. Matrica ishoda učenja.

3.3. Usporedivost studijskog programa sa srodnim akreditiranim studijskim programima u zemlji i inozemstvu

Sveučilišni studij Pravo osiguranja – poslijediplomski specijalistički studij tematski je usporediv sa sličnim programima renomiranih europskih sveučilišta. Europska sveučilišta organiziraju studije u oblasti prava osiguranja kao Master studije (LLM) u trajanju od 2 ili 3 semestra, s

ukupnim brojem 60 ECTS bez obzira na trajanje studija. Usporedivost se ogleda isključivo prema kompetencijama i ishodima učenja na razini studijskih programa te u trajanju studija, dok studijski program svoje specifičnosti zadržava uglavnom kroz strukturu, nazive predmeta i ECTS bodove.

Na sveučilištima u Europskoj uniji, studiji iz prava osiguranja prilagođeni su u izvođenju nastave zaposlenim polaznicima na način da izvode blok nastavu, nastavu u popodnevnim satima ili vikendom, kao i online nastavu ili kombinirani model izvođenja nastave.

Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru vodio se navedenim konceptom i pri osmišljavanju poslijediplomskog specijalističkog studija Pravo osiguranja. U nastavni proces planiraju se pored akademskih predavača uključiti i praktičari, jer su ciljani polaznici prvenstveno već zaposlene osobe u oblasti osiguranja. Upravo zbog navedenog i nastavni proces bit će prilagođen uobičajenom radnom vremenu polaznika, pa će se nastava organizirati u popodnevnim satima i kombiniranim načinima izvođenja nastave (online i uživo).

Prema dostupnim podacima, na području Bosne i Hercegovine nije organiziran niti jedan poslijediplomski specijalistički studij u oblasti prava osiguranja. Dakle, ovaj bi studij s obzirom na svoju specijalizaciju bio jedinstven na području BiH. Ustroj predloženog studijskog programa može se strukturom i/ili tematski i sadržajno usporediti sa srodnim studijskim programima na renomiranim inozemnim sveučilištima kao što su primjerice

- Westfälischen Wilhelms-Universität Münster / JurGrad gGmbH
[http://www.jurgrad.de/masterstudiengaenge/versicherungsrecht/auf-einen-blick/;](http://www.jurgrad.de/masterstudiengaenge/versicherungsrecht/auf-einen-blick/)
- Cologne University of Applied Sciences, Technology Arts Sciences TH Köln
https://www.th-koeln.de/studium/versicherungsrecht-master_13792.php
- Sveučilište u Rijeci, Pravni fakultet
https://www.pravri.uniri.hr/files/studiji/FPTD/Popis%20modula_predmeta.FPTD.pdf
- Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet
https://www.pravo.unizg.hr/specijalisticki/PDTP/nastavni_plan
- Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet
<https://www.efzg.unizg.hr/studiji-29719/poslijediplomski-specijalisticki-studiji/popis-pds-studija/osiguranje-i-reosiguranje/kolegiji-7121/7121>

3.4. Otvorenost studija prema mobilnosti studenata

Svi studiji na Sveučilištu u Mostaru, uključujući i poslijediplomske studije, podrazumijevaju i pokretljivost studenata i nastavnika. Vrednovanje opterećenosti, odnosno napora studenata, temelji se na ECTS sustavu što je jedan od glavnih preduvjeta za realizaciju pokretljivosti.

Studenti se potiču u što većoj mjeri uključiti u međunarodne programe razmjene, posebno kroz suradnju na sličnim programima i sa srodnim studijima u Europi i okruženju.

Pravilnik o međunarodnoj mobilnosti Sveučilišta u Mostaru odnosi se na administrativnu podršku studentima, dokumente studentske mobilnosti, osiguranje, način prijave, postupak priznavanja mobilnosti te informacijski paket. Jedinствена metodologija priznavanja definirana je na razini Sveučilišta odlukom Senata o usvajanju jedinstvenog obrasca za Rješenje o priznavanju predmeta, ECTS bodova, ocjena i stručne prakse pri mobilnosti studenata, koje se evidentira u dodatku diplomi. Studenti informacije o programima mobilnost te prateće obrasce mogu pronaći na mrežnoj stranici Sveučilišta, te preko prodekana i koordinatora za međunarodnu suradnju Pravnog fakulteta, koji informacije sveučilišnog Ureda za međunarodnu suradnju prosljeđuju predstavnicima studenata.

3.5. Uvjeti za upis na studijski program i prelazak s drugih studijskih programa

Sveučilišnim *Pravilnikom o poslijediplomskim specijalističkim studijima*, *Pravilnikom o studiranju* i *Odlukom o uvjetima studiranja na Pravnom fakultetu* definirano je pravo upisa na poslijediplomske specijalističke studijske programe koji se vrši putem javnog natječaja. Senat na prijedlog znanstveno-nastavnog vijeća ustrojbene jedinice, a uz suglasnost Upravnog vijeća Sveučilišta i nadležnog Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i športa HNŽ-a, raspisuje javni natječaj, koji se objavljuje u dnevnom tisku, na mrežnim stranicama Sveučilišta te na mrežnoj stranici i oglasnoj ploči Pravnog fakulteta, a koji sadrži podatke o uvjetima za upis, načinu provjere ispunjavanja tih uvjeta, dokumentima i drugim priložima uz prijavu, visini školarine, rokovima za upis te druge podatke.

Poslijediplomski specijalistički studij može upisati osoba koja je završila odgovarajući integrirani studij ili diplomski studij 2. ciklusa te stekla zvanje magistra struke ili ekvivalent, odnosno završen predbolonjski četverogodišnji studij sa stručnom spremom VII./1. Poslijediplomski specijalistički studij mogu upisati i osobe koje su završile diplomski ili integrirani studij ili ekvivalent iz područja koje nije područje specijalističkog studija uz razlikovne obveze.

Pri prelasku s drugih studijskih programa podnosi se zahtjev dekanu Pravnog fakulteta. Dekan donosi rješenje o priznavanju ispita na temelju mišljenja odgovarajućeg povjerenstva.

3.6. Uvjeti upisa u sljedeći semestar te način završetka studija

Uvjeti za upis u sljedeći semestar studija definirani su sveučilišnim *Pravilnikom o studiranju* te internim aktima Pravnog fakulteta.

Studijski program završava se pisanjem i obranom specijalističkog rada koji nosi 12 ECTS bodova.

Način i postupak obrane specijalističkog rada te metodologija njegove izrade definirani su *Pravilnikom o poslijediplomskim specijalističkim studijima na Sveučilištu u Mostaru* te se mogu dodatno urediti aktima Pravnog fakulteta.

3.7. Organizacija studijskog programa

Studijski program organiziran je u dva semestra u akademskoj godini, a nastava se izvodi prema rasporedu nastave kroz tjedne ili turnuse.

Količina i vrsta nastave koju su izvanredni studenti obvezni pohađati te alternativno opterećenja za dio nastave koji nisu obvezni pohađati definirani su nastavnim programom svakog predmeta.

S obzirom na činjenicu potencijalno velikog postotka studenata koji će studijski program upisati kao izvanredni studenti, nastava se na studijskom programu može izvoditi kombinacijom nastave u klasičnom obliku i izvođenja online te će u pravilu biti organizirana radnim danima u popodnevnim satima.

3.8. Struktura studijskog programa

Struktura studijskog programa ogleda se u broju sati pojedine vrste nastave i nastave ukupno, broju sati prakse te broju sati samostalnog rada studenta u ukupnom opterećenju studenta koji iznosi 60 ECTS bodova, odnosno 1.800 sati rada.

Budući da se prema *Pravilniku od postupku donošenja novih i revizije postojećih studijskih programa* (ur. br. 01-993-1/22), u nastavnim planu i programu navode samo obvezni predmeti, dok se izborni usvajaju u izvedbenom nastavnim planu svake akademske godine, u tabličnom prikazu navest će se broj sati pojedine vrste nastave i nastave ukupno, broj sati prakse te broj sati samostalnog rada samo na obveznim predmetima.

U odnosu na ukupan broj ECTS bodova na izbornim predmetima stječe se 10 ECTS bodova, a student može birati ukupno 2 izborna predmeta.

Pored obveznih predmeta te izbornih predmeta na razini studijskog programa i na razini ustrojbene jedinice, odnosno pored 30 ECTS bodova po semestru, student može birati i sveučilišne izborne predmete, s popisa kojeg usvaja Senat svake akademske godine, a koji se studentu evidentiraju u dodatku diplomi.

Svrha izbornih predmeta na razini studijskog programa detaljnija je razrada ishoda učenja već stečenih na obveznim predmetima, u skladu s preferencijama studenta, a svrha sveučilišnih izbornih predmeta stjecanje je kompetencija koje nisu predviđene studijskim programom, a za koje student procijeni da ga mogu učiniti konkurentnijim na tržištu rada i doprinijeti izgradnji vlastite osobnosti kroz obrazovanje.

Struktura studijskog programa s udjelima pojedinih vrsta nastave, prakse i samostalnog rada

Godina studija: I.									
Zimski semestar									
Kod predmeta	Naziv predmeta	Sati nastave			I. Ukupno nastava	II. Sati prakse	III. Samostalni rad	Ukupno sati opterećenja (I.+II.+III.)	ECTS
		p	V	S					
PFPOM101	Pravo osiguranja	45	30	0	75	0	175	240	8
PFPOM102	Odštetno pravo	30	15	0	45	0	165	210	7
PFPOM103	Znanstveno-istraživački/stručni rad	0	0	0	0	0	300	300	10
Ukupno		75	45	0	120	0	630	750	25
ECTS za obvezne predmete									25
ECTS za izborne predmete									5
ECTS UKUPNO									30

Godina studija: I.									
Ljetni semestar									
Kod predmeta	Naziv predmeta	Sati nastave			I. Ukupno nastava	II. Sati prakse	III. Samostalni rad	Ukupno sati opterećenja (I.+II.+III.)	ECTS
		p	V	S					
PFPOM204	Regulatorni okvir distribucije osiguranja	30	15	0	45	0	135	180	6
PFPOM205	Obrada odštetnih zahtjeva u osiguranju	15	30	0	45	0	165	210	7
PFPOM206	Specijalistički rad	0	0	0	0	0	360	360	12
Ukupno		45	45	0	90	0	660	750	25
ECTS za obvezne predmete									25
ECTS za izborne predmete									5
ECTS UKUPNO									30

3.9. Optimalan broj upisanih studenata s obzirom na prostor, opremu i broj nastavnika

Upisne kvote prije početka svake akademske godine usvaja Upravno vijeće Sveučilišta na prijedlog Senata te uz suglasnost nadležnog ministarstva.

Studenti mogu studirati u statusu redovitog ili izvanrednog studenta. Redoviti su oni studenti koji studiraju po programu s punom nastavnom satnicom. Troškove studija redovitih studenata plaćaju sami studenti. Izvanredni studenti oni su koji studijski program pohađaju uz rad ili drugu aktivnost.

3.10. Resursi potrebni za izvođenje studijskog programa

Pri izvođenju studijskog programa sudjeluju nastavnici sa Sveučilišta te nastavnici s referentnih visokoškolskih ustanova u znanstveno-nastavnim zvanjima iz odgovarajućeg znanstvenog područja, polja i grane. Redovito se preko tijela iz sustava za osiguranje kvalitete prate podatci o strukturi nastavnog osoblja prema zvanju i stručnoj spremi, spolna i starosna struktura, znanstvenoistraživačka produktivnost, mobilnost te projektne aktivnosti nastavnog osoblja. Navedeni podatci obrađuju se na razini studijskog programa, ustrojbene jedinice i studijskog programa te se objavljuju u godišnjim izvještajima. U izvođenje određenog dijela nastave uključuju se i stručnjaci iz prakse.

Od fizičkih resursa za izvođenje studijskih programa potrebni su:

- prostor, odnosno tehnički opremljene učionice Pravnog fakulteta,
- sveučilišni sustav e-učenja: Sumarum,
- oprema za online i kombiniranu nastavu (istovremeno online i u učionici),
- fakultetska i Sveučilišna knjižnica.

Temeljem potpisanih sporazuma o suradnji pri izvođenju studijskog programa koristit će se resursi i drugih institucija koje svoje poslovanje obavljaju u segmentu tržišta osiguranja.

Uvjeti za izvođenje studijskog programa osigurani su na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Mostaru. Budući će se nastava u pravilu izvoditi u popodnevnim satima na raspolaganju je dovoljan broj učionica i opreme, a u slučaju potrebe u nastavi će se koristiti prostorni kapaciteti i oprema Sveučilišta u Mostaru.

Sve učionice za održavanje nastave na Pravnom fakultetu opremljene su projektorom i računalom te bežičnim internetom. Organizacija nastave na ovome studiju neće ometati organizaciju nastave na ostalim studijskim programima koji se izvode na Pravnom fakultetu, jer će se većinom izvoditi u popodnevnim satima. Za konzultativni i mentorski dio nastave na raspolaganju su kabineti nastavnika. Za potrebe korištenja e-učenja dostupan je sveučilišni

sustav Sumarum. Za administrativne poslove i poslove studentske službe koristit će se prostor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru.

U prizemlju zgrade Pravnog fakulteta nalazi se knjižnica s čitaonicom opremljenom računalima. Knjižnica Pravnog fakulteta umrežena je u kooperativni online bibliografski sustav i servis (COBISS.Net). Polaznicima na raspolaganju stoji i knjižnični fond Sveučilišne knjižnice.

3.11. Sustav za osiguranje kvalitete studijskog programa

Svrha, cilj, ustroj i djelovanje te područja vrednovanja sustava za osiguranje kvalitete Sveučilišta u Mostaru definirani su *Pravilnikom o ustroju i djelovanju sustava za osiguranje kvalitete Sveučilišta u Mostaru*.

Prema navedenom Pravilniku sustav za osiguranje kvalitete na Sveučilištu u Mostaru čine stalna tijela sustava za osiguranje kvalitete na razini Sveučilišta: Odbor za osiguranje i unaprjeđenje kvalitete i Ured za osiguranje i unaprjeđenje kvalitete. Na Pravnom fakultetu djeluje Povjerenstvo za osiguranje i unaprjeđenje kvalitete, kojeg čine prodekan za nastavu, koordinator kvalitete, predstavnik nastavnog osoblja, predstavnik studenata te predstavnik administrativnog i tehničkog osoblja. Koordinator je kvalitete Pravnog fakulteta i član Odbora za osiguranje i unaprjeđenje kvalitete.

Navedenim Pravilnikom definirane su nadležnosti i aktivnosti svakog tijela iz sustava za osiguranje kvalitete. Tijela iz sustava za osiguranje kvalitete provode redovite aktivnosti definirane sveučilišnim *Priručnikom za osiguranje kvalitete na Sveučilištu u Mostaru*, koje se odnose na provođenje anketa te praćenje i obradu podataka. Na temelju provedenih aktivnosti izrađuju se godišnja izvješća na razini studijskog programa, ustrojbene jedinice i Sveučilišta.

3.12. Matrica ishoda učenja

IU-studijski program \ IU-predmet	IU-PF PO M-1	IU-PF PO M-2	IU-PF PO M-3	IU-PF PO M-4	IU-PF PO M-5	IU-PF PO M-6	IU-PF PO M-7	IU-PF PO M-8	IU-PF PO M-9	IU-PF PO M-10	IU-PF PO M-11	IU-PF PO M-12	IU-PF PO M-13
PFPOM101	x	X	x	x	x	x				x	x	x	x
PFPOM102			x	x				x		x			
PFPOM103	x	X	x	x				x			x	x	x
PFPOM204	x	X	x	x			x			x	x	x	x
PFPOM205	x	X	x	x					x	x	x	x	x
PFPOM206	x	X	x	x				x			x	x	x

4. NASTAVNI PLAN

Godina studija: I.							
Zimski semestar							
Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
			p	v	s		
PFPOM101	Pravo osiguranja	obvezni	45	15	0	0	8
PFPOM102	Odštetno pravo	obvezni	30	15	0	0	7
PFPOM103	Znanstveno-istraživački/stručni rad	obvezni	0	0	0	0	10
ECTS za obvezne predmete							25
ECTS za izborne predmete							5
ECTS UKUPNO							30

Godina studija: I.							
Ljetni semestar							
Kod predmeta	Naziv predmeta	Status predmeta	Sati nastave			Sati prakse	ECTS
			p	v	s		
PFPOM204	Regulatorni okvir distribucije osiguranje	obvezni	30	15	0	0	6
PFPOM205	Obrada odštetnog zahtjeva u osiguranju	obvezni	15	30	0	0	7
PFPOM206	Specijalistički rad	obvezni	0	0	0	0	12
ECTS za obvezne predmete							25
ECTS za izborne predmete							5
ECTS UKUPNO							30

5. NASTAVNI PROGRAMI (SILABUSI)

Studijski program	Pravo osiguranja			
Ciklus	2.	Vrsta	Sveučilišni poslijediplomski specijalistički studij	
Smjer	-	Modul	-	
Godina studija	1.	Semestar	1.	
Naziv predmeta	Pravo osiguranja	Kod predmeta	PFPOM101	
ECTS	8	Status	obvezni	
Broj sati nastave			Predavanja	Vježbe
			45	15
			Seminari	Praksa
			0	0
Ciljevi predmeta	<ul style="list-style-type: none"> - Osposobiti studente za primjenu i tumačenje pravnih propisa koji uređuju institute prava osiguranja; - Postići kod studenata razumijevanje osnovnih obilježja, organizacije, nadležnosti i poslovanja subjekata tržišta osiguranja; - Osposobiti studente za razumijevanje ugovornog prava osiguranja te kritičku analizu ugovora i uvjeta osiguranja; - Postići kod studenata razumijevanje specifičnosti pojedinih vrsta osiguranja; - Postići kod studenata razumijevanje izvora i temeljnih obilježja europskog prava osiguranja; - Osposobiti studenta za kompleksniju analizu normativnog okvira tržišta osiguranja te rješavanje praktičnih problema 			
Ishodi učenja predmeta	Ishod učenja	Kod ishoda učenja predmeta	Kod ishoda učenja na razini studijskoga programa	
	Definira temeljne pojmove, institute i procjenjuje kvalitetu normativnog okvira prava osiguranja	IU-PFPOM101-1	IU-PFPOM-1 IU-PFPOM-2 IU-PFPOM-3	
	Analizira subjekte tržišta osiguranja, organizaciju poslovanja društava za osiguranje i nadzor tržišta osiguranja	IU-PFPOM101-2	IU-PFPOM-1 IU-PFPOM-2 IU-PFPOM-5	
	Analizira ugovore o osiguranju i uvjete osiguranja te specifičnosti pojedinih vrsta osiguranja	IU-PFPOM101-3	IU-PFPOM-1 IU-PFPOM-2 IU-PFPOM-3 IU-PFPOM-4 IU-PFPOM-6	
	Definira osnovne značajke pojedinih vrsta osiguranja te analizira prikladnost normativnih rješenja	IU-PFPOM101-4	IU-PFPOM-1 IU-PFPOM-2 IU-PFPOM-4	
	Primjenjuje zakonske norme na praktične primjere	IU-PFPOM101-5	IU-PFPOM-10 IU-PFPOM-13	
	Analizira izvore europskog prava osiguranja te predlaže nužna usklađivanja domaćeg zakonodavstva s pravom EU	IU-PFPOM101-6	IU-PFPOM-11 IU-PFPOM-12	
Preuvjeti za upis predmeta				
Sadržaj predmeta	15 Tjedana/ 7 turnusa	Tema		
	1.	Normativni okvir djelatnosti osiguranja i subjekti tržišta osiguranja		

	2.	Osnivanje i upravljanje društvom za osiguranje		
	3.	Adekvatnost kapitala u društvu za osiguranje		
	4.	Međuentitetsko i poslovanje inozemnih društava za osiguranje u BiH		
	5.	Prestanak društava za osiguranje		
	6.	Posredovanje u osiguranju		
	7.	Nadzor djelatnosti osiguranja		
	8.	Ugovor o osiguranju (opće odredbe)		
	9.	Ugovor o osiguranju imovine		
	10.	Osiguranje od odgovornosti		
	11.	Ugovor o osiguranju osoba		
	12.	Obvezna osiguranja u prometu		
	13.	Obvezno osiguranje od automobilske odgovornosti		
	14.	Pravo osiguranja Europske unije		
	15.	Regulatorni okvir Solvency II		
Jezik	Hrvatski			
E-učenje	Sumarum			
Metode poučavanja	Monološka (predavanje), dijaloška (rasprave), analiza, studija slučaja, praktične vježbe			
Oblici provjere znanja (označiti)				
Vrsta predispitne obveze				
kolokvij	seminarski rad	esej/referat		
		praktični/projektni zadatak		
		ostalo		
Vrsta ispita				
	pismeni	Usmeni		
		praktični		
Alokacija ECTS bodova i udjela u ocjeni				
Obveze studenata	Kod ishoda učenja	Sati opterećenja	Udio u ECTS-u	Udio u ocjeni
Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje	-	60	2	0%
Kolokvij	IU-PFPOM101-1 IU-PFPOM101-2	45	1,5	30%
Praktični/projektni zadatak	IU-PFPOM101-3 IU-PFPOM101-4 IU-PFPOM101-5	60	2	30%
Završni usmeni ispit	IU-PFPOM101-3 IU-PFPOM101-4 IU-PFPOM101-5 IU-PFPOM101-6	75	2,5	40%
Ukupno		240	8	100%
Način izračuna konačne ocjene				
<p>Kolokvij (nosi max. 30% od ukupne ocjene): manje od 55% točnih odgovora = 0% ocjene od 55% do 66% točnih odgovora = 18% ocjene od 67% do 78% točnih odgovora = 22% ocjene od 79% do 90% točnih odgovora = 26% ocjene od 91% do 100% točnih odgovora = 30% ocjene</p> <p>Praktični/projektni zadatak (nosi max. 30 % od ukupne ocjene): nedovoljno urađen = 0% ocjene dovoljno urađen = 15 % ocjene</p>				

dobro urađen = 20 % ocjene
 vrlo dobro urađen = 25 % ocjene
 izvrsno urađen = 30 % ocjene.

Završni usmeni ispit (nosi max. 40% od ukupne ocjene):

manje od 55% točnih odgovora = 0% ocjene
 od 55% do 66% točnih odgovora = 22% ocjene
 od 67% do 78% točnih odgovora = 28% ocjene
 od 79% do 90% točnih odgovora = 34% ocjene
 od 91% do 100% točnih odgovora = 40% ocjene

Prema Pravilniku o studiranju konačna se ocjena dobiva zbrajanjem prolaznih postotaka za svaku obvezu studenta, a ukupni postotci daju sljedeće ocjene:

0 – 55% nedovoljan (1)
 55 – 66% dovoljan (2)
 67 – 78% dobar (3)
 79 – 90% vrlo dobar (4)
 91 – 100% odličan (5)

Alokacija ECTS bodova, obveze i način izračuna konačne ocjene za izvanredne studente
 (ako ih ima):

Izvanredni studenti kao alternativu pohađanju nastave imaju dodatne obveze u dogovoru s predmetnim nastavnikom. Ostale obveze su iste kao za redovite studente. Dodatna obveza nosi isti udio kao pohađanje nastave.

Literatura (označiti)	Naslov (naziv, autor, godina)	Izdanje		Jezik				Vrsta djela				
		vlastito	ost.	hrv.	engl.	ost.	višejez.	knjiga	Članak	skripta	ost.	
Obvezna	Pravo osiguranja (Miroslav Džidić, Marijan Čurković, Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru, Mostar, 2017.)		x	x					x			
	Ugovorno pravo osiguranja (Ana Keglević, Školska knjiga, 2016.)		x	x					x			
	Zakon o osiguranju FBiH („Službene novine Federacije BiH“ br. 23/17)		x					x				x
	Zakon o posredovanju u privatnome osiguranju (Službene novine FBiH br. 22/05, 8/10 i 30/16);		x					x				x
	Zakon o obveznim osiguranjima u prometu („Službene novine Federacije BiH“ br. 57/20, 103/21)		x					x				x
	Solvency II (Direktiva 2009/138/EZ)		x					x				x
Dopunska	Osnovi prava osiguranja (Nataša Petrović-Tomić, Pravni fakultet Beograd, 2021.)		x			x			x			
	Pravo osiguranja		x			x			x			

	(Jasna Pak, Univerzitet Singidunum, Beograd 2011. (odabrana poglavlja)									
	Akti Agencije za nadzor osiguranja FBiH		x				x			x
	Zakon o obveznim odnosima ("Sl. list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89,; Službene novine RBiH 2/92, 13/93, 13/94,; "Sl. glasnik RS", br. 17/93 i 3/96)		x				x			x
Dodatne informacije o predmetu										

Studijski Program	Pravo osiguranja						
Ciklus	2.	Vrsta	Sveučilišni poslijediplomski specijalistički studij				
Smjer	-	Modul	-				
Godina studija	1.		Semestar	1.			
Naziv predmeta	Odštetno pravo		Kod predmeta	PFPOM102			
ECTS	7	Status	obvezni				
Broj sati nastave			Predavanja	V ježbe	Seminari	Praksa	
			30	15	0	0	
Ciljevi predmeta	<p>Osposobiti studenta za definiranje pojma, uloge i karakteristika odštetnog prava u sustavu građanskog prava;</p> <p>Proširiti znanja studenta o međusobnom odnosu obveznog odštetnog prava i drugih grana prava;</p> <p>Osposobiti studenta za definiranje i razlikovanje pojedinih vrsta i slučajeva odgovornosti za štetu, općih i posebnih pretpostavki pravnog odnosa odgovornosti za štetu, te prava i obveza subjekata odštetnopravnog odnosa;</p> <p>Osposobiti studenta za definiranje i razlikovanje načina popravljavanja štete.</p> <p>Razviti kod studenta vještinu kritičke analize odštetnopravnih instituta;</p> <p>Osposobiti studenta za analizu i rješavanje odštetnopravnih slučajeva iz prakse.</p>						
Ishodi učenja predmeta	Ishod učenja		Kod ishoda učenja predmeta	Kod ishoda učenja na razini studijskog programa			
	- objasniti položaj odštetnog prava u sustavu privatnog, građanskog (obveznog) prava; te odnos odštetnog prava s drugim granama prava; - definirati, razlikovati i objasniti temeljne pojmove i institute odštetnog prava; - -- definirati i razlikovati pojedine vrste i slučajeva odgovornosti za štetu, opće i posebne pretpostavke pravnog odnosa odgovornosti za štetu, prava i obveza subjekata odštetnopravnog odnosa; definirati i objasniti načine popravljavanja štete.		PFPOM102-1	IU- PFPOM-3			
	prepoznati i klasificirati pravne izvore odštetnog prava;		PFPOM102-2	IU- PFPOM -4			
	samostalno analizirati sudsku praksu, primijeniti odštetnopravne propise i riješiti praktični slučaj.		PFPOM102-3	IU- PFPOM -8 IU- PFPOM -10			
Preduvjeti za upis Predmeta							

Sadržaj predmeta	15 tjedana / 5 turnusa		Tema				
	1.		Odštetno pravo – pojam, temeljna obilježja, značaj i povijesni razvoj. Pravni izvori odštetnog prava. Međusobni odnos odštetnog prava i drugih grana prava - odnos odštetnog prava i prava osiguranja. Europsko odštetno pravo i odštetno pravo BiH.				
	2.		Građanskopravna odgovornost – obveznopravni odnos odgovornosti za štetu (razvoj, obilježja, načela i teorije). Pravna osnova obveznopravnog odnosa odgovornosti za štetu.				
	3.		Opće pretpostavke odgovornosti za štetu: subjekti, štetna radnja, uzročna veza, šteta i protupravnost. Prevencija štete.				
	4.		Nematerijalna (neimovinska) šteta – pojam i koncepcije. Pravno priznati oblici nematerijalne štete u pravu BiH.				
	5.		Predugovorna, ugovorna i izvanugovorna odgovornost za štetu.				
	6.		Subjektivna (kulpozna) i objektivna (kauzalna) odgovornost za štetu. Krivnja (vrste i stupnjevi) - odgovornost na temelju presumirane i dokazane krivnje.				
	7.		Objektivna odgovornost za štetu od opasne stvari ili opasne djelatnosti; Slučaj i viša sila.				
	8.		Podvrste objektivne odgovornosti za štetu.				
	9.		Vlastita odgovornost i odgovornost za drugoga.				
	10.		Solidarna i podijeljena odgovornost za štetu.				
	11.		Odgovornost za štetu izazvanu motornim vozilom u pogonu. Orijehtacijski/okvirni kriteriji za utvrđivanje odštete. Uloga osiguranja od odgovornosti za štetu izazvanu motornim vozilom.				
	12.		Odgovornost države za štetu zbog nezakonitog ili nepravilnog rada sudaca; Profesionalna odgovornost za štetu – odgovornost odvjetnika, notara, zdravstvenih radnika, itd. Profesionalna odgovornost za štetu i osiguranje od odgovornosti.				
	13.		Posebni slučajevi odgovornosti za štetu. Odgovornost za štete zbog povrede temeljnog prava na zaštitu osobnih podataka.				
	14.		Popravljanje štete: naturalna restitucija; satisfakcija, naknada štete.				
15.		Naknada materijalne i nematerijalne štete; Značaj vještačenja u parnicama za naknadu štete; Orijehtacijski kriteriji za utvrđivanje visine pravične novčane naknade nematerijalne štete.					
Jezik		Hrvatski					
E-učenje		On-line (po potrebi) – SUMARUM					
Metode poučavanja		Predavačke metode (predavanje, izlaganje, demonstracija); participativne i interaktivne metode (slobodni i vođeni razgovor, dijalog, rasprava); poučavanje putem rješavanja praktičnih slučajeva – studij slučaja;					
Oblici provjere znanja (označiti)							
Vrsta predispitne obveze				Vrsta ispita			
kolokvij	seminarski rad	esej / referat	praktični / projektni zadatak	ostalo	pismeni	usmeni	praktični
Alokacija ECTS bodova i udjela u ocjeni							
Obveze studenata		Kod ishoda učenja	Sati opterećenja	Udio u ECTS-u	Udio u ocjeni		

Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u nastavi	PFPOM102-1-3	45 30(P)+15(V)	1,5	10%
Kolokvij	PFPOM102-1-3	40	1,5	30%
Praktični zadatak	PFPOM102-1-3	45	1	10 %
Završni pismeni ispit	PFPOM102-1-3	40	1,5	20%
Završni usmeni ispit	PFPOM102-1-3	40	1,5	30 %
Ukupno		210	7	100%

Način izračuna konačne ocjene

Prema Pravilniku o studiranju Sveučilišta u Mostaru konačna se ocjena dobiva na sljedeći način:

0 – 54% nedovoljan (1)

55 – 66% dovoljan (2)

67 – 78% dobar (3)

79 – 90% vrlo dobar (4)

91 – 100% odličan (5)

Prema sveučilišnim preporukama:

Pohađanje nastave i aktivnosti u nastavi (nosi max. 10 % ocjene):

neredoviti dolasci = 0% ocjene

- redoviti dolasci bez aktivnosti = 5.5% ocjene

- aktivnost samo na poticaj nastavnika = 7% ocjene

- samoinicijativna aktivnost = 8.5% ocjene

- samoinicijativna aktivnost s kvalitetnom raspravom = 10% ocjene

Kolokvij se ocjenjuje na sljedeći način (nosi max. 20 % od ukupne ocjene):

manje od 55% točnih odgovora = 0% ocjene

od 55% do 66% = 11 % ocjene

od 67% do 78% = 14 % ocjene

od 79% do 90% = 17 % ocjene

od 91% do 100% = 20% ocjene

Praktični zadatak (nosi max. 10 % od ukupne ocjene):

nedovoljno urađen = 0% ocjene

dovoljno urađen = 5,5 % ocjene

dobro urađen = 7, 5 % ocjene

vrlo dobro urađen = 8,5 % ocjene

izvrsno urađen = 10 % ocjene.

Završni pismeni ispit se ocjenjuje na sljedeći način (nosi max. 20 % od ukupne ocjene):

manje od 55% točnih odgovora = 0% ocjene

od 55% do 66% = 11 % ocjene

od 67% do 78% = 14 % ocjene

od 79% do 90% = 17 % ocjene

od 91% do 100% = 20% ocjene

Završni usmeni ispit se ocjenjuje na sljedeći način (nosi max. 30 % od ukupne ocjene):

manje od 55% točnih odgovora = 0% ocjene

od 55% do 66% = 16,5% ocjene

od 67% do 78% = 21% ocjene

od 79% do 90% = 25,5% ocjene

od 91% do 100% = 30% ocjene

Alokacija ECTS bodova, obveze i način izračuna konačne ocjene za izvanredne studente (ako ih ima):

Prema Pravilniku o studiranju Sveučilišta u Mostaru i sveučilišnim preporukama. Izvanredni studenti kao alternativu pohađanju nastave imaju dodatne obveze u dogovoru s predmetnim nastavnikom. Ostale obveze su iste kao za redovite studente. Dodatna obveza nosi isti udio kao pohađanje nastave.

Literatura (označiti)	Naslov (naziv, autor, godina)	Izdanje		Jezik				Vrsta djela			
		vlastito	ost.	hrv.	eng.	ost.	višejez.	knjiga	članak	Skripta	ostalo
Obvezna	BEVANDA, Marko, Odštetno pravo: objektivna deliktna odgovornost za štetu, Mostar, 2020. (odabrana poglavlja)		x	X				x			
	BIKIĆ, Abedin, Naknada štete, Sarajevo, 2010. (odabrana poglavlja)		x			x		x			
	STANIŠIĆ, Slobodan, Obligaciono pravo, Opšti dio, Knjiga treća, Banja Luka, 2019. (odabrana poglavlja)		x			x		x			
	Zakon o obveznim odnosima (Službeni list SFRJ br. 29/78., 39/85., 45/89. i 57/89., Službeni list R BiH, br. 2/92., 13/93., Službene novine Federacije BiH br. 29/03., 42/11., Službeni glasnik Republike Srpske		x	x							x

	br. 17/93, 3/96., 39/03., 74/04.)										
Dopunska	KARANIKIĆ MIRIĆ, Marija, Objektivna odgovornost za štetu, Beograd, 2013.		x			X		x			
	BIKIĆ, Abedin, BIKIĆ, Enes, ŠABIĆ, Almedina, Kako riješiti obligacionopravni slučaj – Praktikum za obligaciono pravo, Sarajevo, 2011.		x			X		x			
	BUKOVAC PUVAČA, Maja, SLAKOPER, Zvonimir, BELANIĆ, Loris, Obvezno pravo, Posebni dio II, Izvanugovorni obvezni odnosi, Zagreb, 2015.		x	X				x			
	KLARIĆ, Petar, Odštetno pravo, Zagreb, 2003.		x	X		X		x			
	STANIŠIĆ, Slobodan, Odgovornost za štetu od motornih vozila (sa sudskom praksom), Banja Luka, 2008.		x			X		x			
	RADOLOVIĆ, Aldo, Načelo zabrane prouzročenja štete kao (moguće) jamstvo stvarne (realne) naknade štete, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 34., br. 1., 2013., str. 307-332.		x	X					x		

	<p>BUKOVAC PUVAČA, Maja, MIHELČIĆ, Gabrijela, MAROCHINI ZRINSKI, Maša, Uzročna veza kao pretpostavka odgovornosti za štetu u europskim nacionalnim pravnim sustavima, praksi Suda Europske unije i Europskog suda za ljudska prava, Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske, Vol. X., Br. 1., 2019., str. 25-49.</p>	x	X				x		
	<p>BARETIĆ, Marko, Protupravnost kao pretpostavka odštetnopravne odgovornosti u hrvatskom pravu, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 70., Br. 5., 2020., str. 595-636.</p>	x	X				x		
	<p>Zakon o obveznom osiguranju u prometu (Službene novine FBiH, br. 57/20. i 103/21.).</p>	x	X						x
<p>Dodatne informacije o predmetu</p>									

Studijski program	Pravo osiguranja						
Ciklus	2.	Vrsta	Sveučilišni poslijediplomski specijalistički studij				
Smjer	-	Modul	-				
Godina studija	1.	Semestar	1.				
Naziv predmeta	Znanstveno-istraživački /stručni rad	Kod predmeta	PFPOM103				
ECTS	10	Status	Obvezni				
Broj sati nastave			Predavanja	Vježbe	Seminari	Praksa	
			0	0	0	0	
Ciljevi predmeta	Osposobiti studente za primjenu teorijskih znanja u praksi, znanstvenu ili stručnu kritičku analizu normativnog okvira te znanstveno-istraživačku ili stručnu metodološku obradu odabrane tematike kroz pisanje i objavljivanje članaka u priznatim publikacijama						
Ishodi učenja predmeta			Kod ishoda učenja predmeta	Kod ishoda učenja na razini studijskoga programa			
	Procjenjuje kvalitetu i prikladnost normativnih rješenja te daje primjer primjene teorijskih znanja u praksi u kontekstu pisanja i objavljivanja znanstveno-istraživačkog ili stručnog rada u relevantnim časopisima/zbornicima radova		IU-PFPOM103-1	IU-PFPOM-2 IU-PFPOM-3 IU-PFPOM-4			
	Daje znanstvenu/stručnu analizu i obradu birane tematike uz primjenu metodologije pisanja znanstveno-istraživačkog ili stručnog rada		IU-PFPOM103-2	IU-PFPOM-1 IU-PFPOM-2 IU-PFPOM-3 IU-PFPOM-4			
Daje primjer povezivanja teorijskog i praktičnog znanja predlaganjem novih normativnih rješenja te praktičnog rješenja problema iz struke		IU-PFPOM103-3	IU-PFPOM-8 IU-PFPOM-10 IU-PFPOM-11 IU-PFPOM-12 IU-PFPOM-13				
Preduvjeti za upis predmeta							
Sadržaj predmeta	Tjedan	Tema					
	1.-15.	- samostalna ili koautorska izrada i objavljivanje znanstveno-istraživačkog rada u zborniku radova ili relevantnom časopisu (10 ECTS boda) ILI - samostalna izrada i objavljivanje stručnog rada u zborniku radova ili relevantnom časopisu (10 ECTS boda)					
Jezik	Hrvatski						
E-učenje	-						
Metode poučavanja	-						
Oblici provjere znanja (označiti)							
Vrsta predispitne obveze				Vrsta ispita			
kolokvij	seminarski rad	esej/referat	praktični/projektni zadatak	<u>ostalo</u>	pismeni	usmeni	praktični

Alokacija ECTS bodova i udjela u ocjeni											
Obveze studenata		Kod ishoda učenja		Sati opterećenja		Udio u ECTS-u		Udio u ocjeni			
Pisanje i objavljivanje samostalnog ili koautorskog znanstvenog rada odnosno samostalnog stručnog rada u priznatoj publikaciji		IU-PFPOM103-1 IU-PFPOM103-2 IU-PFPOM103-3		300		10		100%			
Ukupno				300		10		100%			
Način izračuna konačne ocjene											
<p>Na predmetu se evidentira opisna ocjena „položeno“ kada student ostvari 10 ECTS boda, a koja može steći na dva načina: samostalnom ili izradom u koautorstvu znanstvenog rada te objavom u priznatoj publikaciji samostalnom izradom stručnog rada i objavom u priznatoj publikaciji Predmet mora biti položen prije obrane specijalističkog rada. Upis ocjene „položeno“ evidentira tajništvo/voditelj studija temeljem dokaza o objavljenom radu, odnosno potvrde uredništva priznate publikacije da je rad objavljen ili da je prošao predviđen recenzijski postupak i prihvaćen za objavu.</p>											
Alokacija ECTS bodova, obveze i način izračuna konačne ocjene za izvanredne studente (ako ih ima):											
Izvanredni studenti imaju iste obveze kao redoviti studenti, istu alokaciju ECTS bodova i isti način izračuna konačne ocjene.											
Literatura (označiti)	Naslov (naziv, autor, godina)	Izdanje		Jezik				Vrsta djela			
		vlastito	ost.	hrv.	engl.	ost.	višejez.	knjiga	članak	skripta	ost.
Obvezna											
Dopunska											
Dodatne informacije o predmetu											

PRAVNI
FAKULTET
SVEUČILIŠTE
U MOSTARU

Studijski program	Pravo osiguranja			
Ciklus	2.	Vrsta	Sveučilišni poslijediplomski specijalistički studij	
Smjer	-	Modul	-	
Godina studija	1.	Semestar	2.	
Naziv predmeta	Regulatorni okvir distribucije osiguranja	Kod predmeta	PFPOM204	
ECTS	6	Status	obvezni	
Broj sati nastave			Predavanja	Vježbe
			30	15
			Seminari	Praksa
			0	0
Ciljevi predmeta	<ul style="list-style-type: none"> - Osposobiti studente za primjenu i tumačenje pravnih propisa koji uređuju postupak zaključivanja ugovora o osiguranju; - Postići kod studenata razumijevanje obilježja i razlika zastupanja i posredovanja u osiguranju; - Postići kod studenata razumijevanje osnovnih obilježja i specifičnosti suvremenih kanala prodaje i zaključenja ugovora o osiguranju; - Postići kod studenata razumijevanje europskog regulatornog okvira distribucije osiguranja; - Osposobiti studenta za kompleksniju analizu normativnog okvira distribucije osiguranja te rješavanje praktičnih problema 			
Ishodi učenja predmeta	Ishod učenja	Kod ishoda učenja predmeta	Kod ishoda učenja na razini studijskoga programa	
	Definira temeljne pojmove, institute i procjenjuje kvalitetu normativnog okvira distribucije osiguranja	IU-PFPOM204-1	IU-PFPOM-1 IU-PFPOM-2 IU-PFPOM-3	
	Analizira postupak izravne prodaje osiguranja i jasno razlikuje ulogu zastupnika i posrednika u osiguranju	IU-PFPOM204-2	IU-PFPOM-3 IU-PFPOM-4	
	Definira osnovne značajke i inovativnost pojedinih kanala distribucije osiguranja	IU-PFPOM204-3	IU-PFPOM-7	
	Primjenjuje zakonske norme na praktične primjere	IU-PFPOM204-4	IU-PFPOM-10 IU-PFPOM-13	
	Analizira izvore europskog prava distribucije osiguranja te predlaže nužna usklađivanja domaćeg zakonodavstva s pravom EU	IU-PFPOM204-5	IU-PFPOM-11 IU-PFPOM-12	
Preuvjeti za upis predmeta				
Sadržaj predmeta	15 Tjedana/ 5 turnusa	Tema		
	1.	Zaključivanje ugovora o osiguranju putem vlastite prodajne mreže osiguravajućih društava		
	2.	Zaključivanje ugovora o osiguranju putem zastupnika i posrednika u osiguranju		
	3.	Ugovori o suosiguranju i reosiguranju		
	4.	Zaštita potrošača usluga osiguranja		
	5.	Prekogranično i međuentitetsko pružanje usluga osiguranja		
	6.	Europski regulatorni okvir distribucije osiguranja		

	7.	Suvremeni i alternativni kanali prodaje osiguranja (Internet, bankosiguranje, prodaja putem poštanskih ureda i sl.)						
	8.	Oglašavanje (marketing) u osiguranju						
	9.	Vještine pregovaranja u prodaji osiguranja						
	10.	Zaštita osobnih podataka pri zaključivanju ugovora o osiguranju						
	11.	Naplata premije osiguranja						
	12.	Registracija zastupnika i posrednika u osiguranju						
	13.	Ocjena rizika (risk management) u osiguranju						
	14.	Stroga evidencija i tarifiranje u osiguranju						
	15.	Obveze izvješćivanja regulatora						
Jezik	Hrvatski							
E-učenje	Sumarum							
Metode poučavanja	predavanje, vođene rasprave, analiza, studija slučaja, praktične vježbe, samostalni zadatci							
Oblici provjere znanja (označiti)								
Vrsta predispitne obveze					Vrsta ispita			
kolokvij	seminarski rad	esej/referat	praktični/projektni zadatak	ostalo	pismeni	usmeni	praktični	
Alokacija ECTS bodova i udjela u ocjeni								
Obveze studenata		Kod ishoda učenja	Sati opterećenja	Udio u ECTS-u	Udio u ocjeni			
Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje		-	45	1,5	0%			
Kolokvij		IU-PFPOM204-1 IU-PFPOM204-2	30	1	30%			
Praktični/projektni zadatak		IU-PFPOM204-3 IU-PFPOM204-4	45	1,5	30%			
Završni usmeni ispit		IU-PFPOM204-2 IU-PFPOM204-3 IU-PFPOM204-4 IU-PFPOM204-5	60	2	40%			
Ukupno			180	6	100%			
Način izračuna konačne ocjene								
<p>Kolokvij (max. 30% od ukupne ocjene): manje od 55% točnih odgovora = 0% ocjene od 55% do 66% točnih odgovora = 18% ocjene od 67% do 78% točnih odgovora = 22% ocjene od 79% do 90% točnih odgovora = 26% ocjene od 91% do 100% točnih odgovora = 30% ocjene</p> <p>Praktični/projektni zadatak (nosi max. 30 % od ukupne ocjene): nedovoljno urađen = 0% ocjene dovoljno urađen = 15 % ocjene dobro urađen = 20 % ocjene vrlo dobro urađen = 25 % ocjene izvrsno urađen = 30 % ocjene</p> <p>Završni usmeni ispit (max. 40% od ukupne ocjene):</p>								

manje od 55% točnih odgovora = 0% ocjene
 od 55% do 66% točnih odgovora = 22% ocjene
 od 67% do 78% točnih odgovora = 28% ocjene
 od 79% do 90% točnih odgovora = 34% ocjene
 od 91% do 100% točnih odgovora = 40% ocjene

Prema Pravilniku o studiranju konačna se ocjena dobiva zbrajanjem prolaznih postotaka za svaku obvezu studenta, a ukupni postotci daju sljedeće ocjene:

0 – 55% nedovoljan (1)

55 – 66% dovoljan (2)

67 – 78% dobar (3)

79 – 90% vrlo dobar (4)

91 – 100% odličan (5)

Alokacija ECTS bodova, obveze i način izračuna konačne ocjene za izvanredne studente
 (ako ih ima):

Izvanredni studenti kao alternativu pohađanju nastave imaju dodatne obveze u dogovoru s predmetnim nastavnikom. Ostale obveze su iste kao za redovite studente. Dodatna obveza nosi isti udio kao pohađanje nastave.

Literatura (označiti)	Naslov (naziv, autor, godina)	Izdanje		Jezik				Vrsta djela			
		vlastito	ost.	hrv.	engl.	ost.	višejez.	knjiga	članak	skripta	ost.
Obvezna	Pravo osiguranja (Miroslav Džidić, Marijan Čurković, Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru, Mostar, 2017.)		x	x				x			
	Ugovorno pravo osiguranja (Ana Keglević, Školska knjiga, 2016.)		x	x				x			
	Zakon o obveznim odnosima ("Sl. list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89,; Službene novine RBiH 2/92, 13/93, 13/94,; "Sl. glasnik RS", br. 17/93 i 3/96)		x					x			x
	Zakon o posredovanju u privatnome osiguranju (Službene novine FBiH br. 22/05, 8/10 i 30/16);		x					x			x
	IDD Direktiva (Direktiva (EU) 2016/97 o distribuciji osiguranja)		x					x			x
Dopunska	Osnovi prava osiguranja (Nataša Petrović-Tomić, Pravni fakultet Beograd, 2021.)		x				x	x			
	Osnove osiguranja načela i praksa (Ksenija Klasić, Ivo Andrijačić, TEB Zagreb, 2007.)		x	x				x			
	Pravo osiguranja (Jasna Pak, Univerzitet Singidunum, Beograd 2011.)		x				x	x			

	(odabrana poglavlja)										
	Akti Agencije za nadzor osiguranja FBiH		x				x				x
Dodatne informacije o predmetu											

Studijski program	Pravo osiguranja			
Ciklus	2.	Vrsta	Sveučilišni poslijediplomski specijalistički	
Smjer	-	Modul	-	
Godina studija	1.	Semestar	2.	
Naziv predmeta	Obrada odštetnog zahtjeva u osiguranju	Kod predmeta	PFPOM205	
ECTS	7	Status	obvezni	
Broj sati nastave			Predavanja	Vježbe
			15	30
			Seminari	Praksa
			0	0
Ciljevi predmeta	<ul style="list-style-type: none"> - Osposobiti studente za primjenu i tumačenje zakonskih i autonomnih pravnih izvora koji uređuju obradu odštetnog zahtjeva u osiguranju; - Postići kod studenata razumijevanje postupka obrade i likvidacije šteta u osiguranju; - Postići kod studenata razumijevanje europskog regulatornog okvira zaštite osiguranika i trećih osoba u postupku naknade štete u osiguranju - Osposobiti studente za rješavanje predmeta naknade štete u osiguranju putem praktičnih slučajeva uz primjenu normativnog okvira i analizu nalaza odgovarajućih stručnjaka – vještaka 			
Ishodi učenja predmeta	Ishod učenja	Kod ishoda učenja predmeta	Kod ishoda učenja na razini studijskoga programa	
	Definira temeljne pojmove, institute i procjenjuje kvalitetu normativnog okvira naknade štete u osiguranju	IU-PFPOM205-1	IU-PFPOM-1 IU-PFPOM-2 IU-PFPOM-3	
	Definira osnovne elemente postupka obrade štete u osiguranju	IU-PFPOM205-2	IU-PFPOM-3 IU-PFPOM-4	
	Analizira odštetne zahtjeve i definira postupak obrade i likvidacije šteta	IU-PFPOM205-3	IU-PFPOM-9	
	Primjenjuje zakonske norme na praktične primjere	IU-PFPOM205-4	IU-PFPOM-10 IU-PFPOM-13	
	Analizira izvore europskog prava naknade štete u osiguranju te predlaže nužna usklađivanja domaćeg zakonodavstva s pravom EU	IU-PFPOM205-5	IU-PFPOM-11 IU-PFPOM-12	
Preduvjeti za upis predmeta				
Sadržaj predmeta	15 Tjedana/5 turnusa	Tema		
	1.	Obveze osiguratelja i korisnika osiguranja kod nastanka osiguranog slučaja		
	2.	Osiguranje imovine - utvrđivanje pravne osnovanosti zahtjeva		
	3.	Osiguranje imovine –određivanje visine naknade štete		
	4.	Osiguranje imovine – postupak rješavanja prigovora		
	5.	Osiguranje osoba – utvrđivanje pravne osnovanosti zahtjeva		
	6.	Osiguranje osoba –određivanje visine naknade štete		
	7.	Osiguranje osoba – postupak rješavanja prigovora		
	8.	Osiguranje od autoodgovornosti – utvrđivanje pravne osnovanosti zahtjeva		

	9.	Osiguranje od autoodgovornosti – određivanje visine naknade štete na vozilima ili stvarima					
	10.	Osiguranje od autoodgovornosti – određivanje visine naknade štete uslijed pretrpljenih povreda ili smrti					
	11.	Osiguranje od autoodgovornosti – postupak rješavanja prigovora					
	12.	Subrogacijski i regresni zahtjevi					
	13.	Uloga vještaka u utvrđivanju visine štete					
	14.	Prijevare u osiguranju					
	15.	Naknada štete s inozemnim elementom					
Jezik	Hrvatski						
E-učenje	Sumarum						
Metode poučavanja	predavanje, rasprave, analize, studija slučaja, praktične vježbe, samostalni zadatci						
Oblici provjere znanja (označiti)							
Vrsta predispitne obveze					Vrsta ispita		
kolokvij	seminarski rad	esej/referat	praktični/projektni zadatak	ostalo	pismeni	usmeni	praktični
Alokacija ECTS bodova i udjela u ocjeni							
Obveze studenata		Kod ishoda učenja	Sati opterećenja	Udio u ECTS-u	Udio u ocjeni		
Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje		-	45	1,5	0%		
Kolokvij		IU-PFPOM205-1 IU-PFPOM205-2	45	1,5	30%		
Praktični/projektni zadatak		IU-PFPOM205-3 IU-PFPOM205-4	45	1,5	30%		
Završni usmeni ispit		IU-PFPOM205-2 IU-PFPOM205-3 IU-PFPOM205-4 IU-PFPOM205-5	75	2,5	40%		
Ukupno			210	7	100%		
Način izračuna konačne ocjene							
<p>Kolokvij (nosi max. 30% od ukupne ocjene): manje od 55% točnih odgovora = 0% ocjene od 55% do 66% točnih odgovora = 18% ocjene od 67% do 78% točnih odgovora = 22% ocjene od 79% do 90% točnih odgovora = 26% ocjene od 91% do 100% točnih odgovora = 30% ocjene</p> <p>Praktični/projektni zadatak (nosi max. 30 % od ukupne ocjene): nedovoljno urađen = 0% ocjene dovoljno urađen = 15 % ocjene dobro urađen = 20 % ocjene vrlo dobro urađen = 25 % ocjene izvršno urađen = 30 % ocjene</p> <p>Završni usmeni ispit (nosi max. 40% od ukupne ocjene): manje od 55% točnih odgovora = 0% ocjene</p>							

od 55% do 66% točnih odgovora = 22% ocjene
 od 67% do 78% točnih odgovora = 28% ocjene
 od 79% do 90% točnih odgovora = 34% ocjene
 od 91% do 100% točnih odgovora = 40% ocjene

Prema Pravilniku o studiranju konačna se ocjena dobiva zbrajanjem prolaznih postotaka za svaku obvezu studenta, a ukupni postotci daju sljedeće ocjene:

0 – 55% nedovoljan (1)
 55 – 66% dovoljan (2)
 67 – 78% dobar (3)
 79 – 90% vrlo dobar (4)
 91 – 100% odličan (5)

Alokacija ECTS bodova, obveze i način izračuna konačne ocjene za izvanredne studente
 (ako ih ima):

Izvanredni studenti kao alternativu pohađanju nastave imaju dodatne obveze u dogovoru s predmetnim nastavnikom. Ostale obveze su iste kao za redovite studente. Dodatna obveza nosi isti udio kao pohađanje nastave.

Literatura (označiti)	Naslov (naziv, autor, godina)	Izdanje		Jezik				Vrsta djela				
		vlastito	ost.	hrv.	engl.	ost.	višejez.	knjiga	članak	skripta	ost.	
Obvezna	Upravljanje štetama u osiguranju (M. Miškić, V. Njegomir i B. Marović,											
	Pravo osiguranja (Miroslav Džidić, Marijan Ćurković, Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru, Mostar, 2017.)		x	x				x				
	Zakon o obveznim odnosima ("Sl. list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89,; Službene novine RBiH 2/92, 13/93, 13/94,; "Sl. glasnik RS", br. 17/93 i 3/96)		x					x				x
	Zakon o obveznim osiguranjima u prometu („Službene novine Federacije BiH“ br. 57/20, 103/21)		x					x				x
Dopunska	Osnovi prava osiguranja (Nataša Petrović-Tomić, Pravni fakultet Beograd, 2021.)		x			x		x				
	Osnove osiguranja načela I praksa (Ksenija Klasić, Ivo Andrijanić, TEB Zagreb, 2007.)		x	x				x				
	Pravo osiguranja (Jasna Pak, Univerzitet Singidunum, Beograd 2011. (odabrana poglavlja)		x			x		x				
	Akti Agencije za nadzor osiguranja FBiH		x				x					x

	Opći i posebni uvjeti osiguranja osiguravajućih društava		X				X				X
Dodatne informacije o predmetu											

**INSURANCE LAW
POSTGRADUATE UNIVERSITY SPECIALIST
STUDY PROGRAMME
CURRICULUM**

**PRAVNI
FAKULTET
SVEUČILIŠTE
U MOSTARU**

1. INTRODUCTION

According to the *Rulebook on the procedure of adopting new and revisions of existing study programmes* (No. 01-993-1 / 22) of the University of Mostar the Committee coordinates preparation of the new curriculum proposal. The Committee includes student representatives and external representatives, and the scientific-teaching council of the organizational unit submits their proposal to the University Senate for adoption.

Every modern economy requires specialization in a certain area. Upon completion of the undergraduate and graduate legal and related studies, students acquire general basic knowledge of the profession. Employers are faced with the lack of specialized personnel to perform certain jobs and successfully respond to market demands. So, it is considered necessary to initiate and organize postgraduate specialist studies. The best answer to these demands of the market is the education of future personnel, but also additional education of already employed personnel. This education implies additional training and the acquisition of specialist knowledge in the chosen activity or profession. This is exactly the main goal of starting the postgraduate specialist study in Insurance Law.

Insurance law is a branch of law that is constantly developing, and the significant changes that have been taking place recently are further updating the insurance activity. Sometimes it is very difficult to find a solution that will satisfy both the insurer and the insured, that is, the user of insurance services. Tort law in insurance is one of the most sensitive areas of insurance law. In addition to all of the above, Bosnia and Herzegovina tends to become a member of the European Union. This obliges it to comply with the regulations of the European Union. With the beginning of the application of the Solvency II Directive, an accelerated reform of the regulatory framework of insurance activities in the European Union began. This implies a huge number of new regulations and changes that are difficult for European insurers to cope with. Adaptation and harmonization are demanding and difficult. The dynamics of the aforementioned changes are difficult to monitor, which further complicates the position of the rather disorderly insurance market in Bosnia and Herzegovina. In this regard, it is considered necessary to provide additional education, training and support in the acquisition of specialized knowledge and skills to insurance employees as well as future employees of that sector. In addition to the above, certain types of insurance, such as mandatory traffic insurance, require constant and continuous education, so specialist studies can be part of such continuous education. Global changes in the world result in the appearance of new risks and changes in the representation of previously known risks. As a result, new types of insurance appear, and all of this requires updating the current knowledge of the profession.

The reason for implementing and the goal of the proposed postgraduate specialist study is the education of existing and future personnel in order to acquire specialist knowledge and training. These are necessary for the performance of insurance business, especially those related to the successful and solvent operations of insurance companies, a suitably organized risk management system, quick and correct settlement of compensation claims, and protection of insurance services users. The content is aimed at the acquisition of specialist knowledge in the field of insurance that enables the performance of specific tasks in insurance

companies with the aim of maintaining the necessary solvency margin of insurance companies in order to be able to respond to the compensation requests of their users at any time.

The purpose of starting the postgraduate specialist study Insurance law refers to:

- introduction of study with clearly defined learning outcomes related to the needs of the labor market, in accordance with the European Qualification Framework (EQF);
- developing a wide network of teaching bases, i.e. organizations from different fields of activity and establishing cooperation that will enable the connection of practice, science and higher education;
- organization of a market-oriented study, adapted to the needs and requirements of the economy and practice, and the inclusion of businessmen (experts from practice) in the teaching process;
- acquisition and additional training of specialist knowledge in the field of insurance law.

In order to involve all stakeholders in the process of adopting the new study programme, a public hearing was held on 5th of April 2023. in the classroom II. at Faculty of Law starting at 1 pm.

The invitation to the public hearing was announced on the website of the Faculty of Law, and a total of 46 people participated in the public hearing.

On March 20, 2023, a meeting of the teaching staff was held at the Faculty of Law before the public hearing. The Committee for the preparation of the new curriculum of the Postgraduate Specialist Study in Insurance Law considered the proposals and suggestions presented at the meeting and, based on them, created a study plan proposal that was discussed at a public hearing.

The comments and suggestions presented at the public hearing were taken into account when creating the final curriculum. As part of the public discussion, the question of the legal basis and purpose of the introduction of postgraduate specialist studies was raised. The normative basis for implementing the university postgraduate specialist study Insurance Law is Article 57 of the Law on Higher Education of HNŽ, Article 167, Paragraph 3 of the University of Mostar Statute, Article 3 in conjunction with Article 2 of the *Rulebook on Postgraduate Specialist Studies of the University of Mostar*, and article 3, paragraph 1 of the *Rulebook on studying at the University of Mostar*. The purpose of introducing the postgraduate specialist study Insurance Law is primarily a response to the inputs of the insurance market, which expressed to the academic community the necessary demand and need for the organization of a specialist study. The insurance industry as the bearer of the aforementioned initiative, will recognize the acquired competencies of this study.

One of the suggestions presented at the public debate was the possibility of introducing a larger number of elective courses, considering the anticipated number of ECTS points per semester. The Commission considered that students should not be burdened with an additional number of courses. However, this suggestion would be taken into account by the first revisions of the study program because at that point it will be possible to take into account the experiences based on the performance of the study programme.

In addition to the conclusions of the public debate, the recommendations of the Expert Committee from the last institutional accreditation in 2020 were taken into account. The recommendations include practical work outside the University (where applicable), application of legal and internal acts on the minimum share of pre-examination obligations in the final grade of all courses, and the application of modern teaching methods with the student at the centre of the teaching process.

Also, during the development of the curriculum, all strategic tasks in the strategic area of education from the University Development Strategy 2018 – 2023, which relate to the curriculum and teaching process, were carried out (more in the chapter "3.1. Link to the University Development Strategy").

The postgraduate specialist study program in Insurance Law is designed to enable students to acquire more specialized theoretical and practical knowledge and skills, which enable them to train and/or further improve themselves for the independent performance of specialized work in insurance companies, supervisory agencies, the judiciary and other legal entities that have core activity related to insurance activity.

Education in the field of insurance law is not sufficiently represented at undergraduate and graduate law studies. At the Faculty of Law University of Mostar, the course Insurance Law is taught only in one semester of undergraduate studies, and some Law Faculties at public universities in BiH do not include this course in the curriculum at all. Insurance law is also studied at the postgraduate doctoral studies at the Faculty of Law University of Mostar, but the course syllabus does not include a specialized practical analysis of the matter. The needs of the market for specialized experts in insurance law are increasing. For a lawyer employed in the insurance sector, specialized knowledge of insurance law, both statutory and contractual, as well as specialized knowledge of insurance tort law is required. In addition, the need for specialization also applies to employees of the insurance sector of other professions. For this reason, the Faculty of Law University of Mostar recognized the needs of the market for the organization of studies that will enable participants to acquire specialized knowledge in the aforementioned fields. Personnel who intend to further their education through this study will acquire the necessary specialist knowledge to understand insurance law, as well as the necessary skills to apply an abstract norm to a concrete case in practice. This study would further connect the economy with the Faculty of Law and respond to the needs and requirements of the insurance market, as well as the overall financial market.

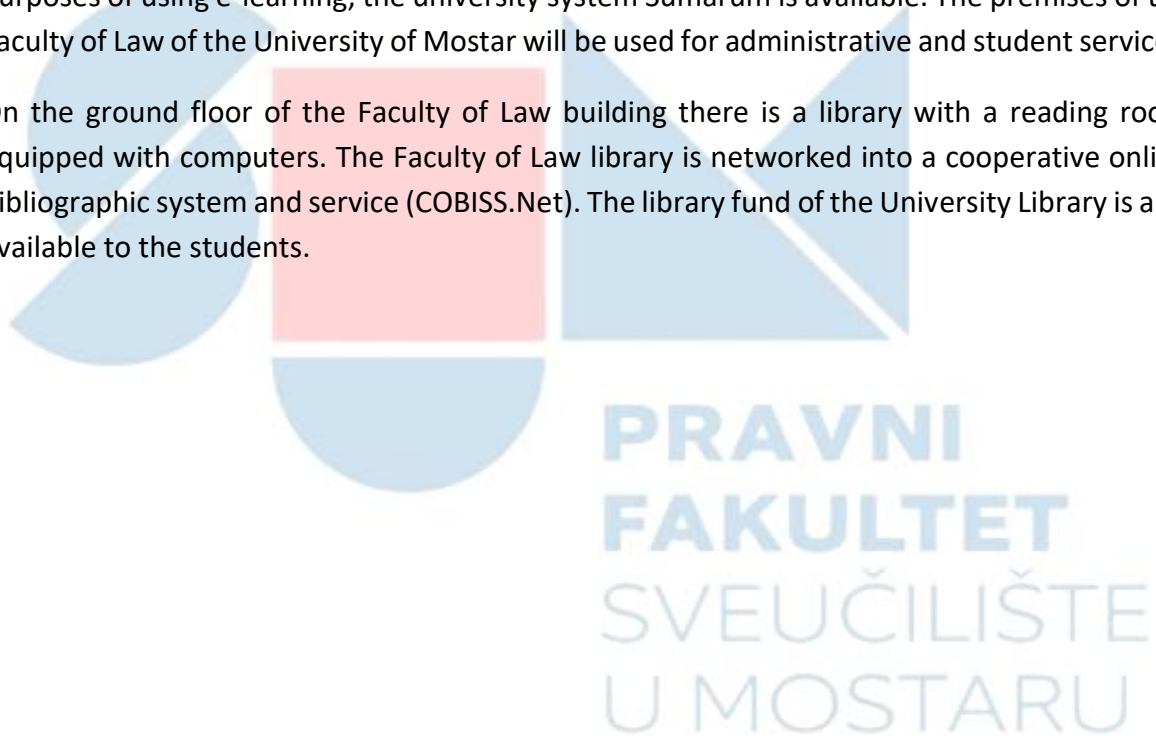
According to the available statistical data of the competent entity supervisory agencies of the insurance market, there are about 1,500 people employed in the insurance sector who have completed a university degree and as such are potential participants of this study program. Representatives of entities on the insurance market expressed the necessary need for the organization of specialist education for persons employed in insurance, in the form of acquiring specialized knowledge for the needs of performing the duties of their profession and their workplace. In accordance with the expressed need and the goal of additional development and expansion of the "culture" of insurance and the promotion of financial literacy, the Faculty of Law of the University of Mostar designed the postgraduate specialist study program Insurance Law. This program is intended not only for people already employed

in the insurance industry, but also for students who are just finishing their graduate studies and want to continue their specialized education in the field of insurance law based on the acquired generic education.

The conditions and requirements for carrying out the study program are ensured at the Faculty of Law of the University of Mostar. Since classes will usually be held in the afternoon hours, a sufficient number of classrooms and equipment are available. In case of need, the spatial capacities and equipment of the University of Mostar will be used for classes.

All classrooms at the Faculty of Law are equipped with a projector and computer, as well as WIFI. The organization of classes will not interfere with the organization of classes on other study programs offered at the Faculty of Law, as they will mostly be held in the afternoon. Teachers' offices are available for the consultative and mentoring part of classes. For the purposes of using e-learning, the university system Sumarum is available. The premises of the Faculty of Law of the University of Mostar will be used for administrative and student services.

On the ground floor of the Faculty of Law building there is a library with a reading room equipped with computers. The Faculty of Law library is networked into a cooperative online bibliographic system and service (COBISS.Net). The library fund of the University Library is also available to the students.

2. GENERAL INFORMATION ABOUT THE STUDY PROGRAMME

Study programme:	Insurance Law – postgraduate specialist study programme
Cycle:	2nd
Type:	University postgraduate specialist study programme
Scientific area:	Social Sciences
Scientific field:	Law
Academic title:	University Specialist Master of Insurance Law
EQF qualification level:	7
Duration of the study programme:	1 year, 2 semesters
ECTS:	60 ECTS
Language:	Croatian
Mode of study:	Full-time and part-time
Awarding institution:	University of Mostar
Institution administering study programme:	University of Mostar, Faculty of Law
Study programme objectives:	<ul style="list-style-type: none"> - to train or further improve the student to perform insurance profession; - to achieve the student's understanding of the domestic and European regulatory framework of insurance industry; - to train the student to apply and interpret the legal regulations governing insurance activity; - to train the student to solve practical cases with the application of the appropriate normative framework.
Study programme competencies:	<ul style="list-style-type: none"> - recognition and understanding of the normative framework governing the insurance industry; - assessing the suitability of normative solutions in the field of insurance industry with regard to theoretical knowledge and problems in practice; - defining and knowing the characteristics of the basic subjects at the insurance market; - ability to explain the organization and business structure of insurance companies; - the ability to define and understand the regulatory framework of insurance industry; - application of new negotiation skills in the distribution of insurance services; - understanding the process of contracting insurance services; - interpretation, analysis and drafting of insurance contract provisions and insurance terms;

	<ul style="list-style-type: none"> - the ability to represent and distribute insurance; - recognition of modern trends and new distribution channels of insurance services; - applying the basic rules of tort law and insurance law in solving practical problems and inconsistencies in court practice; - the ability to professionally participate in the processing of compensation claims in insurance; - the ability to predict success in solving and liquidating damages by applying the appropriate standards of tort law in insurance; - solving more complex problems by applying appropriate regulations and norms of insurance law and tort law; - designing and proposing new normative solutions in the field of insurance activities; - classifying and analyzing the way and degree of implementation of the EU acquis in the field of insurance law; - application of new specialist knowledge and competencies in work on professional and scientific projects.
<p>Study programme learning outcomes:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - To define the normative framework that governs insurance activity (IU-PFPOM-1) - To assess the quality and suitability of normative solutions in the insurance industry with regard to theoretical knowledge and practical problems (IU-PFPOM-2) - To define fundamental terms, institutes, principles, legal standards and doctrines (IU-PFPOM-3) - To identify, interpret and classify relevant legal sources (IU-PFPOM-4) - To explain the organization and structure of insurance companies' business and of the supervision of insurance industry (IU-PFPOM-5) - To apply new skills in negotiating and concluding insurance contracts (IU-PFPOM-6) - To describe the channels and contemporary trends in insurance service distribution (IU-PFPOM-7)

	<ul style="list-style-type: none"> - To apply the basic rules of tort law and insurance law in solving practical problems and inconsistencies in judicial practice (IU-PFPOM-8) - To assess success in resolving compensation claims and liquidating damages by applying the appropriate standards of tort law in insurance (IU-PFPOM-9) - To solve more complex problems by applying appropriate regulations and norms of insurance law and tort law (IU-PFPOM-10) - To form new normative solutions in the field of insurance industry (IU-PFPOM-11) - To classify the way of implementing the acquis of the EU in the field of insurance law (IU-PFPOM-12) - To use new specialist knowledge and competencies in working on professional and scientific projects (IU-PFPOM-13)
<p>Opportunities after graduation:</p>	<p>The postgraduate specialist study in Insurance Law is organized the way that university masters specialists in insurance law can use the general competences implied by the higher education level, as well as the special competences of their own profession. With acquired competences, insurance law specialists will be able to join the labor market through a wide range of jobs that require the competences provided for in this study program. Also, the acquired competences will enable them to continue their education on the same or similar study programs with a very high-quality base of acquired knowledge and competences.</p> <p>Upon completion of the Postgraduate Specialist Study in Insurance Law, the student has the following options:</p> <ul style="list-style-type: none"> - to use the general competencies implied by the higher education level; - to use the specific competencies of one's profession (insurance law); - to join the labor market through a wide range of insurance business; - to advance in the profession based on acquired specialist competencies;

	<ul style="list-style-type: none"> - to establish oneself on the market as a recognizable specialist in the profession; - to consult the profession based on the acquired competencies; - to continue education on the same or similar study programs of a higher cycle of education with a high-quality base of acquired knowledge and competences; - to participate in expert and scientific research and analyzes in the field of insurance law and tort law
Accreditation:	<p>The University of Mostar received a Decision on Institutional Reaccreditation on 14 January 2020 from the competent Ministry of Education, Science, Culture and Sports of the HNŽ on the recommendation of the Agency for Development of Higher Education and Quality Assurance of BiH, after which the University was registered in the State Register of Accredited Higher Education Institutions.</p>

3. BASIC CHARACTERISTICS OF THE STUDY PROGRAMME

3.1. Connection with the Development strategy of the University of Mostar

In the Development Strategy of the University of Mostar 2018 – 2023 in the strategic field of education, several strategic goals are related to the curriculum and its elements.

Objective 1 defines that the University, in cooperation with the stakeholders, will develop, approve, implement and continuously monitor and improve study programmes at all levels. The following tasks arise from clearly defined learning outcomes related to labour market needs, following the European Qualifications Framework (EQF):

- Task 1: clearly define the objectives and anticipated learning outcomes of each study programme and harmonize the content of the study programme with them, following the appropriate level of the European Qualifications Framework and the qualification standard
- Task 2: Introduce a transparent and consistent process of revision and improvement of study programmes with the participation of students and other stakeholders
- Task 5: ensure realistic allocation of ECTS credits, through a defined system of ECTS coordination at all study levels
- Task 6: improve the interdisciplinarity of all study programmes by enabling elective courses at the university level.
- Objective 3 refers to the development of a wide network of teaching bases, including organizations from different fields of activity, to establish cooperation that will enable the connection of practice, science, art, and higher education. The following tasks arise from it:
  - Task 2: increase the number of hours and the share of teaching practice in the study programmes and the share of ECTS credits acquired by it
  - Task 3: increase the number of bachelor/master papers related to the topic and content.

The implementation of the postgraduate specialist study Insurance Law is certainly in line with the University's development strategy, especially with the University's efforts to connect with the real sector and economy. By developing this study programme, the Faculty of Law intends to organize a market-oriented study, adapted to the needs and requirements of the economy and practice, and to include businesspersons (experts from practice) in the teaching process, which is one of the fundamental goals of the further development of the University.

3.2. Compliance with the achievements of a certain scientific/artistic area and labour market and connection with the standards of occupations/qualifications

Objectives, competencies, and learning outcomes at the level of the study programme are defined in a way that is in line with the achievements of a particular scientific area and labour market and related to the standards of occupations/qualifications.

To harmonize with the achievements of the scientific area, the representatives of teachers in the Committee for the development of the new curriculum and other teachers who participated in the development of syllabi for each course took into account current achievements and trends in scientific area of social sciences, field of Law.

In addition, student representatives and external users were appointed to the Committee for the development of the new curriculum to harmonize with the labour market. Public hearing was organized with the participation of experts from practice and economics (Law firms, Croatia osiguranje, Ministry of the Interior, State Investigation and protection Agency, Quality Assurance Office of the University of Mostar), and their suggestions were taken into account in the development of the curriculum.

Since no occupational standard or qualification standard has been defined at any level in BiH, the following documents have been taken into account:

- Decision on the standard classification of occupations in the FBiH (Official Gazette of the FBiH, Vol. XI, No. 40, No. 8, 2004), which lists occupations under the category Gender 2. *Experts and scientists* under type 24. *Other experts and scientists in business, social-humanistic and related activities*, under group 242. *Legal experts*, under subtype 2429. *Legal experts not elsewhere classified* whose jobs include occupations of persons who perform legal tasks or perform legal duties, except for representation or defense in court, conducting court proceedings and presiding over a judicial council or a court. These jobs include:

- a) managing the general affairs of a company, institution or other establishment and advising on them;
- b) professional processing of general acts and business decisions;
- c) organizing and implementing protocols in state administration bodies, companies, institutions and other establishments;
- d) management of administrative-legal and organizational affairs of the cabinet of officials;
- e) compilation of various legal documents, certification of signatures and preservation of documents;
- f) scientific activity in the field of legal sciences, except teaching;
- g) related jobs;
- h) supervision of other associates.

Under Gender 3. *Technicians and other professional occupations* of the relevant Decision, under occupation 34. *Commercial business and public administration professional associates*, under subcategory 341. *Financial and sales professional associates*, under occupation 3412. *Insurance agents* are listed. Under the duties of an insurance agent, it is prescribed that they advise and sell to new or regular clients life insurance, accident insurance, automobile, money, marine and fire insurance, life insurance where the entire payment can be returned to the payer under the agreed conditions, other types of insurance . These jobs include:

- a) obtaining notifications about the status of customers, which are necessary for determining the type of insurance and terms;
- b) negotiations with clients to determine the type and degree of risk for which insurance is provided, the scope of insurance and payment terms;
- c) negotiations and conclusion of reinsurance contracts;
- d) consulting and negotiations on deadlines and conclusion of insurance contracts for large or special projects, devices and risks;
- e) related jobs;
- f) supervision of other associates.

Also under Gender 3. *Technicians and other professional occupations* of the relevant Decision, under occupation 34. *Commercial business assistants, public administrative professional associates*, under subtype 343. *Administrative business associates*, under occupation 3432. are listed *Legal and related business assistants*. Legal and related business assistants assist directors and legal and other professionals with legal matters, including those related to insurance, loan approvals and other financial transactions.

These jobs include, among others:

- a) analyze or agreement to analyze laws, regulations, legal documents and relevant documents;
- b) preparation of documents summarizing legal points of view or determination of conditions under which loans are granted or insurances are contracted;
- (...)
- f) performing related jobs;
- g) supervision of other associates.

The outcomes/competencies from the above document are implemented in the competencies and learning outcomes of the study program listed in chapter 2. General information about the study program and are realized in compulsory course, in order to ensure that all students achieve them with the acquired qualification. The coverage of those learning outcomes at the level of the study program with learning outcomes at the level of compulsory courses is presented in chapter 3.12. Learning outcomes matrix.

3.3. Comparability with the study programmes in the country and abroad

Postgraduate specialist study programme Insurance Law is thematically comparable to similar programs of renowned European universities. European universities organize studies in the field of insurance law as Master studies (LLM) lasting 2 or 3 semesters, with a total number of 60 ECTS regardless of the duration of the studies. Comparability is reflected exclusively in terms of competencies and learning outcomes at the level of study programs and in the duration of studies, while the study program retains its specificities mainly through the structure, courses names and ECTS credits.

At universities in the European Union, studies in insurance law are adapted in teaching to employed students in a way that they teach block classes, classes in the afternoon or on weekends, as well as online classes or a combined model of teaching.

The Faculty of Law of the University of Mostar was guided by the aforementioned concept when designing the postgraduate specialist study Insurance Law. In addition to academic lecturers, practitioners are also planned to be included in the teaching process, because the target participants are primarily people already employed in the field of insurance. So, the teaching process will be adapted to the usual working hours of the students, that is to say that teaching will be organized in the afternoon and combined methods of teaching (online and in live).

According to the available data, postgraduate specialist study in the field of insurance law has not been organized in Bosnia and Herzegovina yet. Therefore, this study, considering its specialization, would be unique in Bosnia and Herzegovina. The structure of the proposed study program can be compared in terms of structure and/or thematic and courses' content with related study programs at renowned foreign universities such as

- Westfälischen Wilhelms-Universität Münster / JurGrad gGmbH
<http://www.jurgrad.de/masterstudiengaenge/versicherungsrecht/auf-einen-blick/>;
- Cologne University of Applied Sciences, Technology Arts Sciences TH Köln
https://www.th-koeln.de/studium/versicherungsrecht-master_13792.php
- University of Rijeka, Faculty of Law
https://www.pravri.uniri.hr/files/studiji/FPTD/Popis%20modula_predmeta.FPTD.pdf
- University of Zagreb, Faculty of Law
https://www.pravo.unizg.hr/specijalisticki/PDTP/nastavni_plan
- University of Zagreb, Faculty of Economics
<https://www.efzg.unizg.hr/studiji-29719/poslijediplomski-specijalisticki-studiji/popis-pds-studija/osiguranje-i-reosiguranje/kolegiji-7121/7121>

3.4. Openness to student mobility

All studies at the University of Mostar, including postgraduate studies, involve the students and teachers' mobility. The evaluation of workload, that is, the efforts of students, is based on the ECTS system, which is one of the main prerequisites for the realization of mobility. Students are encouraged to participate as much as possible in international exchange programs, especially through cooperation on similar programs and with related studies in Europe and the surrounding area.

Student mobility is defined by the *Rulebook on international mobility*, which refers to administrative support for students, student mobility documents, insurance, method of application, the procedure for recognizing mobility and information package. The unique recognition methodology is defined at the university level by the Senate Decision on the adoption of a single form for the Decision on recognition of courses, ECTS credits, grades, and professional practice during student mobility, which is recorded in the diploma supplement. Students can find information on mobility programmes and accompanying forms on the University's website and through Vicedean and coordinator for the International affairs that forwards information from the International Relations Office to student representatives.

3.5. Conditions for enrolment in the study programme and transfer from other study programmes

The Rulebook on postgraduate specialist study, *the Rulebook on study* of the University of Mostar and the *Decision on the studying terms at the Faculty of Law* define the right to enrol in undergraduate, graduate, integrated and postgraduated study programmes, which is done through a public competition. The Senate, at the proposal of the scientific-teaching / artistic-teaching council of the organizational unit, and with the consent of the Governing Board of the University and the competent Ministry of Education, Science, Culture and Sports of HNŽ, announces a public tender. It is published on the website and bulletin board of the University of Mostar and of the Faculty of Law, which contains information on the conditions for enrolment, entrance examination, tuition fees, criteria for selecting candidates, and other information.

Postgraduate specialist study can be enrolled by a person who has completed a corresponding integrated study or graduate study and has obtained a master's degree or equivalent, i.e. completed a pre-Bologna four-year study with a vocational qualification VII./1. Postgraduate specialist studies can also be enrolled by persons who have completed a graduate or integrated study or the equivalent from a field other than the field of specialist study with the obligation to pass differential exams.

When transferring from other study programs, a request is submitted to the dean of the Faculty of Law. The dean makes a decision on the recognition of the exam on the advice of the appropriate committee.

3.6. Conditions for enrolment in the next semester of study and graduation

Conditions for enrolment in the next semester of study are defined by the *Rulebook on study* of the University of Mostar and the internal acts of the Faculty of Law.

The study programme ends with writing and defending a specialist thesis that carries 12 ECTS credits.

The manner and procedure of defending the specialist thesis and the methodology of its preparation are defined in the *Rulebook on postgraduate specialist study* at the University of Mostar and can be further defined by internal acts of the Faculty of Law.

3.7. Organization of study programme

The study programme is organized through two semesters in the academic year, and classes are conducted according to the schedule of classes through weeks/shifts.

The syllabus of each course defines the amount and type of classes that part-time students are required to attend and alternatively, the workload for the part of classes that they are not required to attend.

Given the potentially large percentage of students who will enroll in the study program as part-time students, classes in the study program can be conducted by combining teaching in the class and online and will, usually be organized in the afternoon on weekdays.

3.8. Structure of the study programme

The structure of the study programme is reflected in the number of hours of each type of teaching and teaching in total, the number of hours of practice, and the number of hours of independent student work in the total student workload of 60 ECTS credits, or 1.800 hours of work.

According to the *Rulebook on the procedure for adopting new and revisions of existing study programmes* (No. 01-993-1/22), only core courses are listed in the curriculum, while electives are adopted in the annual curriculum for each academic year. Therefore, the table will show

the number of hours of each type of teaching and teaching in total, the number of hours of practice, and the number of hours of independent work only in core courses.

In relation to the total of ECTS credits, a sum of ECTS credits acquired in elective courses is 10, and the student can choose a total of 2 elective courses.

Besides core and elective courses at the level of the study programme and at the level of organizational unit, i.e., in addition to 30 ECTS credits per semester, a student can choose university elective courses from the list adopted by the Senate each academic year, which are recorded in diploma supplement.

The purpose of elective courses at the study programme level is a more detailed elaboration of learning outcomes already acquired in core courses but following student preferences. The purpose of university elective courses is to acquire competencies not provided by the study programme, but that can help students achieve competitiveness in the market and contribute to building one's personality through education.

Structure of the study programme including certain types of teaching, practice and independent work

Year of study: 1.									
Winter semester									
Course code	Course title	Hours of teaching			I. Teaching , in total	II. Hours of practic e	III. Independen t work	Workload hours, in total (I.+II.+III.)	ECT S
		l	t	S					
PFPOM101	Insurance Law	45	30	0	75	0	175	240	8
PFPOM102	Tort Law	30	15	0	45	0	165	210	7
PFPOM103	Scientific/ Professional paper	0	0	0	0	0	300	300	10
In total		75	45	0	120	0	630	750	25
ECTS for core courses									25
ECTS for elective courses									5
ECTS IN TOTAL									30

Year of study: 1.									
Summer semester									
Course code	Course title	Hours of teaching			I. Teaching, in total	II. Hours of practice	III. Independent work	Workload hours, in total (I.+II.+III.)	ECTS
		l	t	s					
PFPOM204	Regulatory Framework of Insurance Distribution	30	15	0	45	0	135	180	6
PFPOM205	Insurance Claims Process	15	30	0	45	0	165	210	7
PFPOM206	Specialist's Thesis	0	0	0	0	0	360	360	12
In total		45	45	0	90	0	660	750	25
ECTS for core courses									25
ECTS for elective courses									5
ECTS IN TOTAL									30

3.9. The optimal number of enrolled students concerning space, equipment, and number of teachers

Enrolment quotas before the beginning of each academic year are adopted by the Governing Board of the University, at the proposal of the Senate, and with the consent of the competent ministry.

Students can study as full-time or part-time students. Full-time students are those who study according to the programme with a full teaching schedule. Full-time students pay their costs by themselves. Part-time students are students who attend the study programme in addition to work or other activities.

3.10. Resources required to conduct the study programme

Teachers from the University and teachers from reference higher education institutions in academic ranks from the relevant scientific area, field, and branch participate in the

implementation of the study programme. Data on the structure of teaching staff by rank and education, gender and age structure, scientific research productivity, mobility, and project activities of teaching staff are regularly monitored through the bodies from the quality assurance system. These data are processed at the level of the study programme and organizational unit, and are published in annual reports. Experts from practice are also involved in the performance of a certain part of the class.

Material resources for the performance of study programs require:

- Premises, i.e. technically equipped classrooms of the Faculty of Law,
- University e-learning system: Summarum,
- Equipment for online and combined classes (simultaneously online and in the classroom),
- Faculty and University library.

Based on the signed cooperation agreements in the implementation of the study programme, the resources of other institutions that conduct insurance business will be used.

The conditions and requirements for carrying out the study program are ensured at the Faculty of Law of the University of Mostar. Since classes will usually be held in the afternoon hours, a sufficient number of classrooms and equipment are available. In case of need, the spatial capacities and equipment of the University of Mostar will be used for classes.

All classrooms at the Faculty of Law are equipped with a projector and computer, as well as WIFI. The organization of classes will not interfere with the organization of classes on other study programs offered at the Faculty of Law, as they will mostly be held in the afternoon. Teachers' offices are available for the consultative and mentoring part of classes. For the purposes of using e-learning, the university system Sumarum is available. The premises of the Faculty of Law of the University of Mostar will be used for administrative and student services. On the ground floor of the Faculty of Law building there is a library with a reading room equipped with computers. The Faculty of Law library is networked into a cooperative online bibliographic system and service (COBISS.Net). The library fund of the University Library is also available to the students.

3.11. Study programme quality assurance system

The purpose, goal, structure, operation and areas of evaluation of the quality assurance system of the University of Mostar are defined by the *Rulebook on the structure and operation of the quality assurance system* of the University of Mostar.

According to the Rulebook, the quality assurance system at the University of Mostar consists of permanent bodies of the quality assurance system at the university level: the Quality Assurance and Improvement Committee and the Quality Assurance and Improvement Office. The Faculty of Law is operated by the Quality Assurance and Improvement Committee, which

consists of the Vice-Dean for Academic Affairs, the Quality Coordinator, the representative of the teaching staff, the student representative, and the representative of the administrative and technical staff. The Quality Coordinator of the Faculty of Law is also a member of the Quality Assurance and Improvement Committee.

The Rulebook defines the competencies and activities of each body from the quality assurance system. Bodies from the quality assurance system carry out regular activities defined by the University Quality Assurance Manual at the University of Mostar, which relate to conducting surveys and monitoring and data processing. Based on the implemented activities, annual reports are prepared at the level of the study programme, organizational unit, and the University.

3.12. Matrix of learning outcomes

IU-study programme IU-course	IU-PF PO M-1	IU-PF PO M-2	IU-PF PO M-3	IU-PF PO M-4	IU-PF PO M-5	IU-PF PO M-6	IU-PF PO M-7	IU-PF PO M-8	IU-PF PO M-9	IU-PF PO M-10	IU-PF PO M-11	IU-PF PO M-12	IU-PF PO M-13
	PFPOM101	x	x	x	x	x	x				x	x	x
PFPOM102			x	x				x		x			
PFPOM103	x	x	x	x				x			x	x	x
PFPOM204	x	x	x	x			x			x	x	x	x
PFPOM205	x	x	x	x					x	x	x	x	x
PFPOM206	x	x	x	x				x			x	x	x

4. STUDY PLAN

Year of study: 1.							
Winter semester							
Course code	Course title	Course status	Teaching hours			Hours of practice	ECTS
			l	t	s		
PFPOM101	Insurance Law	core	45	15	0	0	8
PFPOM102	Tort Law	core	30	15	0	0	7
PFPOM103	Scientific/ Professional Paper	core	0	0	0	0	10
ECTS for core courses							25
ECTS for elective courses							5
ECTS IN TOTAL							30

Year of study: 1.							
Summer semester							
Course code	Course title	Course status	Teaching hours			Hours of practice	ECTS
			l	t	s		
PFPOM204	Regulatory Framework of Insurance Distribution	core	30	15	0	0	6
PFPOM205	Insurance Claims Process	core	15	30	0	0	7
PFPOM206	Specialist's Thesis	core	0	0	0	0	12
ECTS for core courses							25
ECTS for elective courses							5
ECTS IN TOTAL							30